

Reflective Analysis of Student Feedback: Enhancing Teaching and Learning Methodologies in Japanese Interpretation

การวิเคราะห์ข้อมูลสะท้อนกลับจากผู้เรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนวิชาการแปลแบบสามภาษาญี่ปุ่น

Kanok Runggeratigul

กนก รุ่งเกียรติกุล

Faculty of Arts, Silpakorn University, Thailand

Corresponding author

e-mail: runggeratigul_k@silpakorn.edu

Received 29-10-2022

Revised 08-03-2023

Accepted 24-03-2023

Abstract

Objectives: The objective of this research is to enhance the teaching and learning process of the Japanese Interpretation course at the Department of Modern Eastern Language, Faculty of Arts, Silpakorn University by 1) examining the problems or errors that learners encountered in the course during the academic years 2016–2021, 2) examining the learner's satisfaction and opinions on the course in the second semester of the academic year 2021, and 3) proposing ways to improve the teaching for the course.

Methods: The study employed qualitative research methodology to study and analyze the students' interpretation practice and used quantitative research methodology to analyze data from questionnaires using descriptive statistics.

Results: The findings reveal issues related to grammar, vocabulary, context, speed and fluency, atmosphere of the conversation, and the ability to confirm information in the course. The survey analysis indicates that students were very satisfied with the course's teaching approaches ($\bar{x} = 4.48$).

Application of this study: The study results suggest ways to improve the teaching of interpretation including reducing students' workload and stress levels, preparing them for specific terms, and improving their communication skills by helping them to become observant and realize the important skills for interpretation.

Keywords: teaching and learning process, feedbacks, interpreting practice

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำผลวิจัยไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนรายวิชาการแปลแบบสามภาษาญี่ปุ่น ภาควิชาภาษาปัจจุบันตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดย 1. ศึกษาปัญหาหรือข้อผิดพลาดของผู้เรียนในกระบวนการเรียนการสอนรายวิชาการแปลภาษาญี่ปุ่นแบบสาม ช่วงระหว่างปีการศึกษา 2559 - 2564 2. ศึกษาความพึงพอใจและความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอนรายวิชาการแปลภาษาญี่ปุ่นแบบสาม ภาควิชาภาษาปัจจุบันตะวันออก ปีการศึกษา 2564 และ 3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอนรายวิชาด้านการล่ามภาษาญี่ปุ่น ภาควิชาภาษาปัจจุบันตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

วิธีการศึกษา: ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาและวิเคราะห์จากการฝึกปฏิบัติล่ามของนักศึกษา และเชิงปริมาณ (Quantitative Research) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา: ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาที่พบในกระบวนการเรียนการสอนล่าม ได้แก่ ปัญหาด้านไวยากรณ์ คำศัพท์ เนื้อหา ความเร็วและความสับสนไหล บรรยากาศในการล่าม และการถามเพื่อตรวจสอบข้อมูล ส่วนผลวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนในระดับมาก ($\bar{x} = 4.48$)

การประยุกต์ใช้: ผลการศึกษาทำให้เห็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอน โดยการลดภาระงาน ลดความเครียด การเตรียมพร้อมให้เรียนรู้คำศัพท์เฉพาะทาง ตลอดจนกระตุ้นให้ผู้เรียนมีสมรรถนะด้านการสื่อสาร ด้วยการฝึกให้เป็นผู้ที่ช่างสังเกตและตระหนักถึงประเด็นสำคัญในการปฏิบัติล่ำ

คำสำคัญ: กระบวนการการเรียนการสอน ข้อมูลสะท้อนกลับ การฝึกปฏิบัติล่ำ

บทนำ

ในปัจจุบัน ไม่เพียงแต่ธุรกิจญี่ปุ่นที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทย แต่ในประเทศญี่ปุ่นเองก็มีความต้องการล่ามที่เป็นแรงงานต่างชาตินับเพิ่มมากขึ้น (Methapisit & Yamamoto, 2018) แม้ว่าจะมีแนวโน้มว่า ปัญญาประดิษฐ์ (AI) จะสามารถเข้ามาทำหน้าที่แทนผู้ที่ทำอาชีพล่ามได้ในอนาคต แต่ Aroonmanakun (2019) แสดงความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า แม้ว่าปัจจุบันเทคโนโลยีของ AI จะพัฒนาไปอย่างก้าวกระโดด แต่อย่างไรก็ตามความสามารถของ AI ยังไม่อาจเทียบเท่าความสามารถของผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นได้จริง ๆ เนื่องจาก AI ไม่เข้าใจวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษานั้น ๆ ส่งผลให้ไม่สามารถวิเคราะห์ความหมายที่แฝงอยู่นอกเหนือจากตัวภาษาที่ปรากฏได้ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า ผู้ประกอบอาชีพล่ามภาษาญี่ปุ่นที่จะเป็นที่ต้องการของตลาดและอยู่รอดในอนาคตนั้น ไม่ใช่ผู้รู้ภาษาญี่ปุ่นอย่างเดียว แต่ควรมีทักษะอื่น ๆ ประกอบด้วย เช่น ความรู้และความเข้าใจวิถีทำงานร่วมกับคนญี่ปุ่น ทักษะบริหารจัดการ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การทำงานเป็นทีม ความรู้ด้านไอที คอมพิวเตอร์ การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ความรู้รอบด้านทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ และความคิดอีกด้วย (Damrongchai, 2013 : 355; Munintarawong & Methapisit, 2015 : 64) ด้วยเหตุนี้ ผู้สอนภาษาต่างประเทศหรือสถาบันการศึกษาจึงควรเตรียมความพร้อมที่จะผลิตบัณฑิตให้สามารถทำงานที่มีการวิเคราะห์หรือมีความซับซ้อนได้มากขึ้น รวมไปถึงความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่ต้องไปทำงานได้มากขึ้น

หากกล่าวถึงงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นที่พบในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องการแปลและล่าม โดยมองผ่านมุมมองแต่ละฝ่าย ได้แก่ ในมุมมองของผู้เรียน Juntaro & Sontirak (2020) ศึกษาปัญหาด้านการใช้ภาษาญี่ปุ่นที่พบในการฝึกงานของผู้เรียนวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นพบว่า ในบรรดาทักษะการใช้ภาษาญี่ปุ่น ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ด้าน “คลังศัพท์เฉพาะทางที่ใช้ในการปฏิบัติงาน” และ “การเลือกคำให้เหมาะสมกับสถานการณ์” นอกจากนี้ ยังพบอีกว่า กลุ่มเป้าหมายประสบปัญหาด้านการใช้ภาษาญี่ปุ่นอันเนื่องมาจากข้อจำกัดของการเรียนการสอนภายในชั้นเรียนที่ไม่สามารถครอบคลุมเนื้อหาเชิงธุรกิจได้อย่างเพียงพอ ส่วนในมุมมองของล่ามภาษาญี่ปุ่นชาวไทย Yuenyong & Chawengkijwanich (2019) ได้กล่าวถึงความแตกต่างของปัญหาที่พบจากล่ามมือใหม่และล่ามมืออาชีพว่า ล่ามที่มีประสบการณ์ไม่เกิน 3 ปีและล่ามที่มีประสบการณ์ไม่เกิน 10 ปี จะประสบปัญหาด้านทักษะทางภาษาและการสื่อสารมากกว่าล่ามที่มีประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านคำศัพท์เฉพาะทางและปัญหาด้านการฟัง ปัญหาด้านความไม่เข้าใจเนื้อหา งาน ปัญหาด้านจิตใจ และปัญหาด้านการสื่อสารและวัฒนธรรม เมื่อกล่าวถึงการศึกษาในมุมมองขององค์กรกลุ่มผู้ว่าจ้างชาวญี่ปุ่น งานวิจัยของ Damrongchai (2013) ซึ่งศึกษาความคาดหวังของผู้ประกอบการชาวญี่ปุ่นพบว่า ผู้ประกอบการคาดหวังว่า บัณฑิตจะสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ภาษาญี่ปุ่นให้เข้ากับงานที่ได้รับมอบหมายและมีความรู้ด้านภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจด้วย นอกจากนี้ Srinonprasert (2016) และ Maeno & Larpsrisawad (2013) พบว่าผู้ประกอบการยังคาดหวังด้วยว่า บัณฑิตจะมีความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมองค์กรและวิถีงานแบบญี่ปุ่น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Piyathamrongchai (2018) ซึ่งพบว่าล่ามไม่ได้เป็นเพียงสื่อกลางในเรื่องของภาษาเท่านั้น ยังต้องเป็นสื่อกลางในการถ่ายโอนวัฒนธรรม และมีการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมองค์กรญี่ปุ่นด้วย อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า แม้ว่าปัญหาเรื่องทักษะทางภาษาและการสื่อสารยังเป็นปัญหาที่ค่อนข้างใหญ่สำหรับผู้ประกอบอาชีพล่าม แต่ในขณะเดียวกัน สิ่งที่หน่วยงานหรือผู้ว่าจ้างชาวญี่ปุ่นคาดหวังจากล่ามชาวไทยนอกจากทักษะการพูดฟังอ่านเขียนภาษาญี่ปุ่นแล้ว ยังคาดหวังความรู้ด้านภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ ตลอดจนความรู้ความเข้าใจทางวัฒนธรรมที่จะช่วยประสานให้คนไทยคนญี่ปุ่นสื่อสารและทำงานร่วมกันได้อย่างราบรื่นอีกด้วย

นอกเหนือจากสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันและข้อมูลจากงานวิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการทำงานล่ามจากบัณฑิตที่ประกอบอาชีพล่ามมาเกินกว่า 5 ปีพบว่า บัณฑิตประสบปัญหาคล้ายคลึงกับงานวิจัยที่อ้างถึง คือ ปัญหาเรื่องทักษะด้านการฟังและการพูด ปัญหาด้านคำศัพท์เฉพาะทาง และปัญหาการปรับตัวเข้ากับหัวหน้างานชาวญี่ปุ่นและองค์กรของญี่ปุ่น อีกทั้งยังพบปัญหาของความไม่เข้าใจกันเนื่องจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม และวิธีจัดการปัญหาต่าง ๆ

ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าอีกด้วย ในกระบวนการการเรียนการสอนปัจจุบันก็พบปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาความผิดพลาดหรือจุดอ่อนของผู้เรียนด้านภาษาและการสื่อสาร ปัญหานักศึกษาที่ไม่เลือกลงทะเบียนเรียน เพราะไม่ต้องการเผชิญความเครียดจากการฝึกปฏิบัติ ล่าม ตลอดจนบัณฑิตที่จบการศึกษาไปจำนวนหนึ่งทำงานล่ามได้ไม่นานก็เปลี่ยนงาน เพราะรู้สึกว่าตนเองไม่เหมาะกับอาชีพล่ามที่ยากและมีความกดดันในการทำงานสูง ซึ่งปัญหานี้ไม่ได้เกิดเฉพาะบัณฑิตที่จบจากมหาวิทยาลัยศิลปากรเท่านั้น แต่เรียกได้ว่าเป็นปัญหาของล่ามส่วนใหญ่ที่เป็นบัณฑิตจบใหม่หรือเริ่มทำงานได้ไม่นาน (Yuenyong & Chawengijwanich, 2019) ผู้วิจัยจึงเห็นว่า หากนำข้อมูลสะท้อนกลับจากผู้เรียนมาพัฒนาการเรียนการสอนวิชาล่าม น่าจะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนรายวิชาล่ามในประเทศไทยในปัจจุบันนับว่ายังมีน้อยมาก อีกทั้งผลวิจัยชี้ว่า ปัญหาที่ผู้ประกอบการอาชีพล่ามภาษาญี่ปุ่นพบในการทำงานไม่ว่าจะจบจากสถาบันใดก็มีความคล้ายคลึงกัน ผู้วิจัยจึงคาดหวังว่างานวิจัยนี้จะประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิชาล่ามภาษาญี่ปุ่นในสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ด้วย

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัญหาหรือข้อผิดพลาดของผู้เรียนในกระบวนการเรียนการสอน รายวิชา 442 236-59 การแปลภาษาญี่ปุ่นแบบล่าม ภาควิชาภาษาปัจจุบันตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ภาคการศึกษาปลาย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2559-2564
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจและความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอนรายวิชา 442 236-59 การแปลภาษาญี่ปุ่นแบบล่าม ภาควิชาภาษาปัจจุบันตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2564
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอนรายวิชาด้านการล่ามภาษาญี่ปุ่น ภาควิชาภาษาปัจจุบันตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

วิธีการศึกษา

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ศึกษาและวิเคราะห์จากการฝึกปฏิบัติล่ามของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่มีความสามารถด้านภาษาญี่ปุ่นในระดับชั้นกลางตอนปลาย (JLPT ระดับ N 2) ลงทะเบียนเรียนรายวิชา 442 236-59 การแปลภาษาญี่ปุ่นแบบล่ามตั้งแต่ปีการศึกษา 2559-2564 และเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามซึ่งสร้างขึ้นโดยอาศัยการค้นคว้าและศึกษาเอกสาร จากนั้นจึงรวบรวมผลข้อมูลจากแบบสอบถามของนักศึกษาแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลปัญหาจากการฝึกปฏิบัติล่ามของผู้ลงทะเบียนเรียนรายวิชา 442 236-59 วิชาการแปลภาษาญี่ปุ่นแบบล่ามตั้งแต่ปีการศึกษา 2559-2564 จากผลการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนการสอน
2. สร้างแบบสอบถามสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่ลงทะเบียนรายวิชา 442 236-59 การแปลภาษาญี่ปุ่นแบบล่ามในภาคปลายของปีการศึกษา 2564 จำนวน 19 คน เพื่อสอบถามความพึงพอใจ ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนทำแบบสอบถามที่ไม่ระบุตัวตนผ่านทางออนไลน์หลังจากจบภาคการศึกษาและส่งผลการศึกษาเรียบร้อยแล้วช่วงวันที่ 15-30 เมษายน 2565 เพื่อให้มั่นใจว่าการตอบแบบสอบถามจะไม่มีผลกระทบต่อคะแนนของผู้เรียน
3. นำข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายมาประมวลและวิเคราะห์ด้วยเครื่องมือทางสถิติ และสรุปผลข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ขอบเขตของการศึกษา นิยามคำศัพท์

ข้อมูลสะท้อนกลับ ในงานวิจัยนี้ หมายถึง ปัญหาหรือข้อผิดพลาดของผู้เรียนที่พบในกระบวนการการเรียนการสอนช่วงปี การศึกษา 2559-2564 ความพึงพอใจและความคิดเห็นของผู้ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา 442 236-59 การแปลภาษาญี่ปุ่นแบบล่าม ภาควิชาภาษาปัจจุบันตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ภาควิชาการศึกษาศาสตร์ ปีการศึกษา 2564 จากแบบสอบถามออนไลน์ที่ผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

Komatsu (2005) กล่าวถึงกระบวนการของการปฏิบัติล่ามพูดตามว่ามีลำดับขั้นตอนดังนี้คือ 1. กระบวนการทำความเข้าใจ (理解) คือ ฟังเนื้อหาของภาษาปลายทาง แล้วทำความเข้าใจเนื้อหา นั่น → 2. กระบวนการจดจำ (リテンション) โดยใช้ความทรงจำหรือการจดบันทึก → 3. กระบวนการถ่ายทอดเนื้อหาโดยใช้บันทึกที่จดหรือใช้ความทรงจำด้วยภาษาปลายทางที่เข้าใจง่าย (再表現) ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้จะต้องฟังและจับใจความประโยคที่ยาวประมาณ 20-60 วินาที จากนั้นก็พยายามจดจำหรือจดบันทึกสิ่งที่เข้าใจเอาไว้ เพื่อจะได้นำมาใช้ในการถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาปลายทาง ดังนั้นกระบวนการดังกล่าวนี้จึงไม่ใช่เพียงแค่แปลในสิ่งที่ฟังมา แต่ล่ามจะต้องถ่ายทอดโดยเรียบเรียงเรื่องราวเนื้อหาที่ฟังและผ่านการทำความเข้าใจมาแล้ว นอกจากนี้ Torikai (2013 : 96-98) กล่าวถึงสมรรถนะ (competence) ของล่ามซึ่งนอกจากจะประกอบด้วยความสามารถด้านทักษะภาษา ความสามารถในการเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่าง ความสามารถในการสืบค้นข้อมูล และความสามารถในการเรียนรู้ความรู้เฉพาะทาง ยังประกอบด้วยความสามารถในการพูด การออกเสียง ความคล่องแคล่ว และความสามารถในการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลด้วยเวลาอันสั้น ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการปฏิบัติงานล่ามจำเป็นต้องใช้การฝึกฝนต่าง ๆ เพื่อช่วยให้บรรลุเป้าหมายในแต่ละขั้นตอน สถาบันการศึกษาที่มีการเรียนการสอนวิชาล่ามจึงพยายามหาแนวทางการฝึกฝนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการปฏิบัติงานล่ามได้อย่างราบรื่น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาล่ามภาษาญี่ปุ่นผ่านทางกิจกรรมในชั้นเรียนพบงานวิจัยของ Nagazaka (2010) ซึ่งศึกษาวิธีฝึกล่ามโดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ ในห้องเรียนทดลองระยะเวลาสั้น ๆ กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้สอนภาษาญี่ปุ่นชาวต่างชาติจากนานาประเทศที่มาอบรมการสอนที่ประเทศญี่ปุ่น โดยใช้กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะในการปฏิบัติล่ามผ่านกระบวนการทำความเข้าใจ (理解) กระบวนการจดจำ (リテンション) และกระบวนการเรียบเรียงเรื่องราวถ่ายทอดออกมา (再表現) เช่น ใช้กิจกรรมการฟังข่าวและสุนทรพจน์เพื่อฝึกการทำความเข้าใจเนื้อหา กิจกรรมฝึกให้จำเนื้อหาที่ได้ยินมาเพื่อเสริมทักษะความจำ กิจกรรมให้ถ่ายทอดเนื้อหาที่ได้ยินมาอีกครั้งเพื่อฝึกทักษะการถ่ายทอดเรื่องราวที่เรียบเรียงอย่างเป็นระบบ และเพิ่มทักษะการใช้กลยุทธ์โดยใช้กิจกรรมการจดบันทึกและการฝึกให้พูดสุนทรพจน์ กิจกรรมต่าง ๆ เป็นกิจกรรมที่ทำให้กลุ่มเป้าหมายได้ทดลองเป็นผู้เรียน และให้วิเคราะห์ผลลัพธ์การเรียนรู้กิจกรรมเพื่อนำมาปรับใช้กับผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นในประเทศของตน นอกจากนี้ Sutanalieva (2018) ศึกษาการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาล่ามภาษาญี่ปุ่น-รัสเซียในมหาวิทยาลัยที่มีผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นระดับกลางเป็นกลุ่มเป้าหมายพบว่า ผู้เรียนยังไม่มีความสามารถด้านการใช้ภาษาญี่ปุ่นเพียงพอที่จะฝึกปฏิบัติล่ามได้ จึงตั้งเป้าหมายที่จะเสริมทักษะการบอกเล่าเรื่องราวได้อย่างเป็นลำดับขั้นตอนและมีความเชื่อมโยงกันซึ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติล่ามพูดตาม โดยทดลองจัดการเรียนการสอนที่ปรับกระบวนการสอน และเพิ่มเน้นทักษะในการล่ามเช่น note-taking, shadowing, reproduction เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการฝึกให้ผู้เรียนสามารถบอกเล่าเรื่องราวได้ ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้เรียนสามารถสื่อสารเนื้อหาที่เชื่อมโยงกันได้เป็นระบบและเข้าใจง่ายขึ้น และเห็นความจำเป็นในการออกแบบคอร์สที่ฝึกปฏิบัติล่ามโดยเน้นทักษะต่าง ๆ ในการล่ามไปพร้อมกับการเพิ่มพูนทักษะการเรียบเรียงข้อมูล จะเห็นได้ว่า สำหรับการเรียนการสอนวิชาล่ามในระดับต้น การฝึกทักษะเบื้องต้นเพื่อให้ผู้เรียนคุ้นชินกับทักษะการฟัง การจดบันทึก และการถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูด มีแนวโน้มได้ผลสัมฤทธิ์ที่ดีต่อการฝึกปฏิบัติล่ามในขั้นสูงขึ้น ส่วนงานวิจัยที่กล่าวถึงสื่อและอุปกรณ์ในการเรียนการสอนที่นำมาใช้กับวิชาล่ามในชั้นเรียน Nishihata (2019) ได้สังเกตเห็นถึงปัญหาสภาพการเรียนการสอนวิชาล่ามภาษาอังกฤษ-ญี่ปุ่นในปัจจุบันซึ่งมักจะเน้น

การฝึกฝนปฏิบัติล่ำมโดยใช้สื่อการเรียนการสอนที่ผู้สอนเลือกมาใช้ในห้องเรียน เช่น ตำราฝึกฝนทักษะล่ำมที่มีแผ่นซีดีรอมประกอบซึ่งวางขายทั่วไปในท้องตลาด แต่พบปัญหาว่า ตำราและซีดีรอมส่วนใหญ่มีเนื้อหาที่ไม่ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพของสังคม หรือแม้ว่าจะมีตำราที่ครอบคลุม แต่ยังไม่ทันสมัยซึ่งไม่สามารถมองเห็นสถานการณ์ที่ล่ำมควรจะประสบในความเป็นจริงด้วย ดังนั้น จึงทดลองใช้สื่อออนไลน์อย่างการสัมภาษณ์ตอบคำถามผู้สื่อข่าวเพื่อเปรียบเทียบข้อดีข้อด้อยกับตำราที่ใช้ทั่วไป ข้อดีของการใช้สื่อวีดิทัศน์การสัมภาษณ์ตอบคำถามผู้สื่อข่าว คือ เนื้อหาเป็นเรื่องราวที่ผู้ชมไม่รู้มาก่อนว่า ผู้ถามจะถามเรื่องอะไร ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ล่ำมจะต้องพบเจอในการทำงานจริง ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจสื่อออนไลน์ เนื่องจากเป็นข้อมูลที่มองเห็นภาพและเห็นภาษามือหรือภาษาท่าทางได้ มีความทันสมัย มีความหลากหลาย ง่ายต่อการเข้าถึงเพื่อฝึกฝนด้วยตนเอง

ผู้วิจัยจึงได้นำกระบวนการและกิจกรรมต่าง ๆ จากการทบทวนวรรณกรรมที่กล่าวมาประยุกต์ให้เป็นการเรียนการสอนรายวิชา 442 236 การแปลภาษาญี่ปุ่นแบบล่ำม โดยมุ่งเน้นไปในการฝึกปฏิบัติล่ำมพูดตาม และแบ่งออกเป็นชั่วโมงบรรยาย 1 คาบต่อสัปดาห์ และชั่วโมงฝึกปฏิบัติ 2 คาบต่อสัปดาห์ โดยชั่วโมงบรรยายจะให้ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีเบื้องต้น หลักการและแนวทางการฝึกฝนที่สำคัญที่ได้มาจากการฝึกปฏิบัติของนักศึกษา เช่น ข้อผิดพลาดต่าง ๆ เสนอแนะเทคนิคการแก้ปัญหาและแนะแนวทางการฝึกฝนทักษะเพิ่มเติมด้วยตนเองด้วยการใช้สื่อต่าง ๆ ผู้วิจัยใช้หัวข้อในการบรรยายโดยยึดตามหนังสือ "ทางลัดสู่ล่ำม" (Banjongmanee, 2006) แต่เนื่องจากเป็นตำราเน้นการเรียนรู้อยู่ด้วยตนเอง ผู้สอนจึงปรับเนื้อหาและรูปแบบให้เป็นรูปแบบการเรียนการสอนในห้องเรียนและการบ้าน นอกจากนี้ ยังเสริมในส่วนสื่อวีดิทัศน์เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนเพิ่มเติม ในด้านการเตรียมพร้อมก่อนปฏิบัติล่ำม ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการเตรียมพร้อมล่วงหน้าจากตัวอย่างงานทบทวนวรรณกรรม (Shinzaki, 2005; Nagazaka, 2010; Sutanalieva, 2018) เพื่อฝึกให้ล่ำมเตรียมตัวมาล่วงหน้า โดยใช้หัวข้อเรื่องราวที่เกี่ยวกับความแตกต่างของไทยและญี่ปุ่นในหลาย ๆ ด้าน เช่น ภูมิศาสตร์ ภาษาและวัฒนธรรม สังคม เพื่อเสริมทักษะความสามารถในการเชื่อมโยงวัฒนธรรมของทั้งสองภาษา (Someya et al., 2013; Torikai, 2014) นอกจากนี้ ยังเพิ่มรูปแบบการฝึกแบบไม่มีการเตรียมพร้อมด้วยการให้ปฏิบัติล่ำมกับแขกรับเชิญที่ไม่มีความรู้ภาษาญี่ปุ่นเลย ซึ่งมีทั้งอาจารย์จากภาควิชาอื่นในคณะอักษรศาสตร์ ตลอดจนบุคคลนอกสถาบันในสาขาอาชีพอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนฝึกคำศัพท์เฉพาะทางกรณีที่ไม่ได้เตรียมตัวมาล่วงหน้า ทั้งนี้มีเป้าหมายให้ผู้เรียนได้นำความรู้ที่เรียนทุกทักษะ ทั้งฟัง พูด อ่าน และเขียนมาประยุกต์ใช้ในบริบทที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริง เนื่องจากรายวิชาไม่มีการฝึกงานในสถานที่จริง จุดเด่นของกระบวนการการเรียนการสอนที่แตกต่างจากรายวิชาเกี่ยวกับล่ำมภาษาญี่ปุ่นในสถาบันการศึกษาอื่น คือ เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติเสมือนจริงเป็นรายบุคคล ผู้สอนเป็นอาจารย์ชาวญี่ปุ่น 1 คน และอาจารย์ชาวไทย 1 คนร่วมกันจัดกระบวนการการเรียนการสอนที่จำลองสถานการณ์การปฏิบัติจริง ผู้เรียนจะผลัดกันเป็นล่ำมหน้าชั้นเรียนในการสนทนาของอาจารย์ผู้สอนชาวญี่ปุ่นซึ่งเป็น native speaker กับอาจารย์ผู้สอนชาวไทยในประเด็นหรือเนื้อหาที่ผู้สอนร่วมกันกำหนดไว้ในแต่ละสัปดาห์ตลอดภาคการศึกษา จากนั้น ผู้สอนจะแสดงความเห็นเกี่ยวกับจุดเด่นและจุดบกพร่องเกี่ยวกับการล่ำมของผู้เรียนทั้งโดยรวมและรายบุคคล จุดมุ่งหมายของรายวิชาไม่ได้มุ่งเป้าเพื่อสร้างบุคลากรเพื่อให้จบมาเป็นล่ำมโดยเฉพาะ แต่เป็นการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การฝึกล่ำมมาให้ผู้เรียนฝึกการประยุกต์ใช้ภาษาญี่ปุ่น เนื่องจากเป็นวิธีที่ช่วยพัฒนาทักษะความสามารถทางการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Someya, 1996; Shinzaki, 2005) เน้นเสริมทักษะของผู้เรียนซึ่งยึดจากแนวคิด Communicative competence ของ Canale & Swain, (1980) (Inou & Someya, 2005 : 96) เกี่ยวกับคุณสมบัติที่จำเป็นของล่ำมในด้านความสามารถทางการสื่อสาร (コミュニケーション能力) ได้แก่ 1. ความสามารถด้านทักษะทางภาษาและไวยากรณ์ในการเชื่อมโยงภาษาต้นทางและปลายทาง 2. ความสามารถในการใช้ภาษาและอวัจนภาษาเชื่อมโยงให้เข้ากับบริบทวัฒนธรรมของภาษาต้นทางและปลายทาง 3. ความสามารถในการประมวลโครงสร้างภาษาระดับข้อความในการเชื่อมโยงภาษา ต้นทางและปลายทาง 4. ความสามารถเชิงกลยุทธ์ของล่ำม (เช่นความสามารถในการคิดหาคำใกล้เคียงในกรณีที่นึกคำศัพท์เฉพาะไม่ออก การทวนซ้ำ การตัดออก หรือเทคนิคในการจดจำ) 5. ความสามารถในการค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมข้อมูลที่ขาดหรือไม่รู้ และ 6. ความสามารถด้านความรู้พื้นฐานในด้านเฉพาะทางกว้าง ๆ โดยใช้กระบวนการสอนที่อ้างอิงกระบวนการปฏิบัติงานล่ำมของ Komatsu (2005) ดัง Figure 1 และใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ปัญหาที่พบในกระบวนการเรียนการสอน

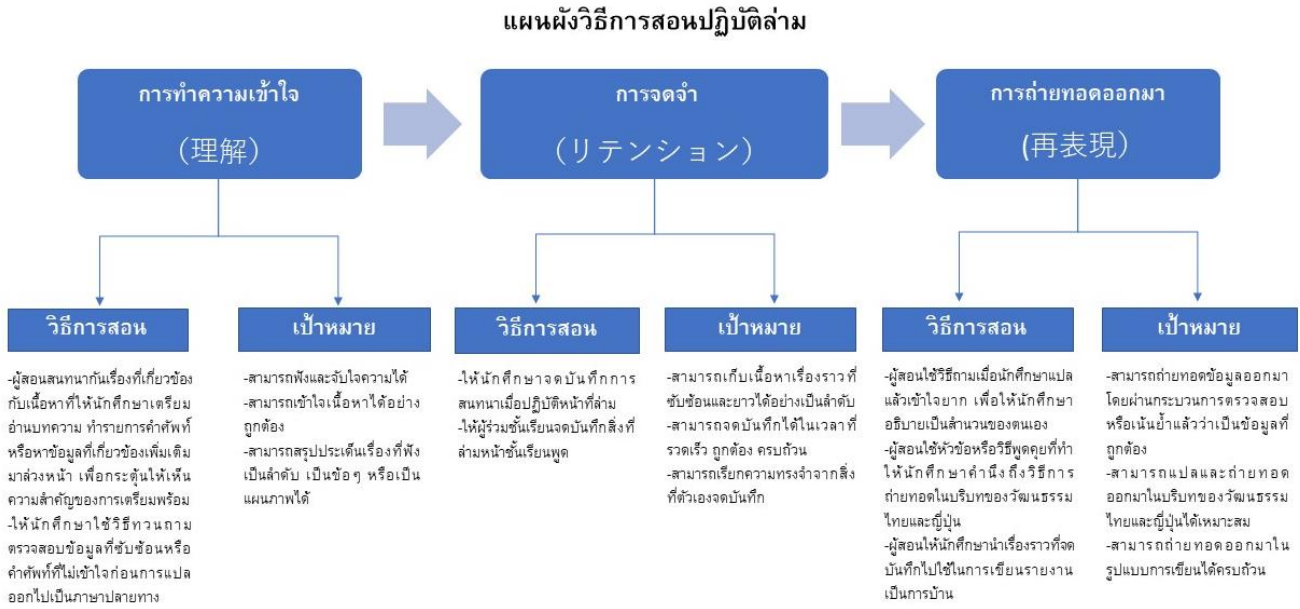

Figure 1 Teaching methodologies and objectives of the course

(Adapted from Komatsu, 2005)

ผลการศีกษา

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาที่พบในฝึกปฏิบัติล่ำม¹

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสามารถในการฝึกปฏิบัติล่ำมของนักศึกษาโดยแบ่งเป็น 1. ทักษะด้านไวยากรณ์ 2. ทักษะด้านการใช้คำศัพท์ 3. ทักษะด้านการจับใจความสำคัญและความถูกต้องของเนื้อหา 4. ด้านความเร็วและความสั่นไหวของการล่ำม 5. ด้านบรรยากาศในการล่ำม 6. ด้านการทวนถามเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ซึ่งแต่ละด้านก็จะส่งเสริมความสามารถเชิงกลยุทธ์ของล่ำม ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นของล่ำมในด้านความสามารถทางการสื่อสาร และนำมาวิเคราะห์ปัญหาที่พบในการฝึกปฏิบัติล่ำม ดังนี้

1.1 ด้านโครงสร้างทางภาษา

1.1.1 ปัญหาเรื่องการแปลคำกริยาตรงตัวตามภาษาไทย ทำให้ล่ำมโดยใช้โครงสร้างประโยคภาษาญี่ปุ่นที่ไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะกรณีที่มีการใช้คำกริยาเรียง นักศึกษามีแนวโน้มจะเชื่อมกริยาเรียง 2 ตัวด้วยรูป て โดยมีได้คำนี้ถึงความหมายที่แท้จริงของคำเชื่อมประโยค て เช่น “ลืมพูด” นักศึกษาใช้ว่า 「話して忘れた」 แทนที่จะใช้ *話すのを忘れた* หรือ “คุยกันต่อ” นักศึกษาใช้ว่า 「話して続ける」 แทนที่จะใช้กริยา *話し続ける* เป็นต้น

1.1.2 ปัญหาเรื่องการสับสนกับรูปไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นที่ใช้ค่อนข้างบ่อยในการปฏิบัติล่ำม เช่น สับสนระหว่างรูปประโยค ~していただく ที่บอกเล่าสิ่งที่ขอให้คู่สนทนาหรือผู้อื่นช่วยทำ กับ ~させてください ที่ผู้พูดขออนุญาตทำเอง และนิยมให้เป็นวิธีพูดแบบสุภาพในการบอกสิ่งตนเองทำ เช่น “อยากให้ช่วยเล่าเรื่องเกี่ยวกับปัญหาเงินที่จะได้รับตอนเกษียณอายุของคุณญี่ปุ่น” นักศึกษามีแนวโน้มใช้ผิดว่า 「日本人の年金問題について話させていたきたいです。」 → *話して*

¹ สำหรับตัวอย่างปัญหาที่หยิบยกมาในหัวข้อต่อไปนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องหมาย → เพื่อแสดงส่วนที่แก้ไขเฉพาะจุดที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อปัญหา มิได้แก้ไขข้อความโดย “แปล” ให้ตรงกับคำพูดของภาษาต้นทางทั้งหมด เนื่องจากการล่ำมแตกต่างกับการแปลเอกสารคือ ต้องอาศัยความรวดเร็วในการถ่ายทอดจากภาษาต้นทางมายังภาษาปลายทาง นอกจากจะไม่มีเวลาตรวจสอบความถูกต้องก่อนแล้ว ยังอาจมิได้แปลตรงตามทุกคำพูดหรือตัวอักษร ดังนั้นหากภาษาปลายทางที่ผู้เรียนถ่ายทอดมีความผิดพลาดในเชิงไวยากรณ์หรือคำศัพท์บ้าง แต่สามารถสื่อสารใจความสำคัญได้ครบถ้วน และทำให้ผู้พูดปลายทางสามารถเข้าใจได้ตรงกับสิ่งที่ผู้พูดต้นทางต้องการสื่อสาร ก็พิจารณาว่ายอมรับได้

いただきたいのですが、… นอกจากนี้ ยังพบปัญหาการผันกริยาช่วยที่คล้ายกันระหว่างรูปยกย่องและรูปถูกกระทำ เช่น เมื่อชาวญี่ปุ่นใช้คำว่า 教えられる ซึ่งหมายถึง “สอน” เพื่อแสดงความยกย่องคู่สนทนา แต่นักศึกษาไม่ทันสังเกตและตีความว่า 教えられるเป็นรูปถูกกระทำ จึงแปลว่า “ถูกสอน” หรือ “เรียน”

1.1.3 ปัญหาเรื่องการลืมนำคำนึงถึงคำบอกกาล เนื่องจากภาษาไทยไม่มีการผันกริยาเพื่อบอกกาล ดังนั้น นักศึกษาจึงมักจะลืมนผันกริยาหรือคุณศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีต เช่น 「20年前のタイのタクシーは今と違ってメーターがなく、運賃を交渉します。」 → **しました**

1.1.4 ปัญหาด้านการถ่ายทอดข้อความจากภาษาไทยเป็นภาษาญี่ปุ่นโดยไม่ใช้สำนวนให้และรับแบบญี่ปุ่น เช่น “วันก่อนอาจารย์อุตสาหะชวนผม” นักศึกษามีแนวโน้มที่จะแปลโดยไม่ใช้สำนวนให้รับว่า 「この前先生はわざわざさそいましたが、」 → **さそってくださいました**

1.1.5 ปัญหาในการใช้สำนวนแสดงความต้องการของบุคคลที่ 3 ที่จะให้ใครทำอะไร ผิดพลาด เนื่องจากนักศึกษามักจะแปลคำว่า “อยาก” เป็นรูป ~たい แทนที่โดยไม่ทันคิดว่า ประโยคนั้นเป็นการบอกความต้องการของผู้พูด หรือเป็นความต้องการให้ผู้อื่นทำ ซึ่งหากเป็นกรณีที่ต้องการให้ผู้อื่นทำอะไรต้องใช้รูปประโยค ~てほしい・~てもらいたい แทน อีกทั้ง นักศึกษามักจะลืมนรูปที่แสดงความต้องการของบุรุษที่ 3 ~がっているหรือรูปประโยคที่ผู้พูดบรรยายถึงข้อมูลที่ได้รับมาอย่าง ~そうだ、~ようだ เช่น “ประชาชนอยากให้รัฐบาลแก้ปัญหาเศรษฐกิจเป็นของขวัญปีใหม่” ตัวอย่างที่นักศึกษามักแปลผิด เช่น 「新年のプレゼントとして国民は**政府に**経済問題を**解決したいです。**」 → **政府に**経済問題を**解決してほしが**っています。

1.1.6 ปัญหาการวางตำแหน่งคำในประโยคผิดพลาดหรือไม่สอดคล้องกันทำให้เข้าใจยาก เช่น ในประโยคเปรียบเทียบคำนามสองสิ่งที่ว่า “เมื่อเทียบวัฒนธรรมญี่ปุ่นกับวัฒนธรรมอเมริกัน อเมริกันจะสื่อสารคำพูดออกมาตรง ๆ” นักศึกษาใช้ประโยคเปรียบเทียบว่า 「日本の文化はアメリカの文化と比べて、アメリカは伝えたいことを言葉ではっきり伝える。」 ในกรณีเช่นนี้ เมื่อแปลเป็นภาษาญี่ปุ่นโดยใช้วัฒนธรรมญี่ปุ่นเป็นหัวเรื่อง สิ่งที่จะพูดต่อไปจึงควรจะเป็นเรื่องของญี่ปุ่น ไม่ใช่อเมริกัน → **日本の文化に比べてアメリカの文化では**、伝えたいことを言葉ではっきり伝える。

1.1.7 ปัญหาการเลือกใช้คำเชื่อมประโยคไม่ถูกต้อง นักศึกษาไม่ทันได้พิจารณาความสัมพันธ์ของประโยคในภาษาไทยให้ถ่องแท้ จึงเลือกคำเชื่อมประโยคที่ไม่ถูกต้อง ส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะใช้คำเชื่อม ~てเป็นส่วนใหญ่โดยไม่ได้นำคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างประโยคหน้าและประโยคหลัง เช่น “สมมติว่าบริษัทญี่ปุ่นขายสินค้าสักอย่าง กว่าเค้าจะตกลงกำหนดราคาได้ ก็จะต้องผ่านความเห็นชอบจากหลายฝ่าย ซึ่งพนักงานคนไทยที่คิดว่าขั้นตอนแบบนี้มันยุ่งยากเสียเวลาก็มีเยอะ” นักศึกษาเลือกใช้คำเชื่อม て โดยไม่สามารถตีความได้ว่าควรใช้คำเชื่อมเพื่อบอกเวลาที่แสดงการกระทำหรือลำดับการกระทำ ทำให้แปลผิดพลาดว่า 「日本の会社は、例えば物を売るとき値段を決定しますね。 **決定して**、いろいろな人に承認してもらわなければならない。そのような手順はめんどくさいと思うタイの社員がたくさんいます。」 → **決定する前に**

1.1.8 ปัญหาเรื่องการใช้รูปประโยคบอกเล่าแบบเน้นประธานกระทำกริยา (active voice) มากกว่าการบรรยายเหตุการณ์หรือเรื่องราวโดยใช้รูปประโยคถูกกระทำ (passive voice) เช่น “คนญี่ปุ่นไม่สนับสนุนและไม่ซื้อของปลอม อยากรู้ว่าเค้าสอนกันยังไงครับ” นักศึกษามักแปลโดยใช้เป็นรูปประธานกระทำกริยาว่า 「日本人は偽物を買わないという考え方を持っていますね。この考え方は**どう教えましたか。**」 เนื่องจากภาษาไทยมักใช้รูปถูกกระทำเฉพาะความหมายเชิงลบ เช่น ถูกตี ถูกต่อย ฯลฯ แต่ไม่นิยมใช้รูปถูกกระทำกับประโยคที่บรรยายเหตุการณ์ทั่วไปว่า มีการกระทำเกิดขึ้น ในขณะที่ภาษาญี่ปุ่นนิยมใช้รูปถูกกระทำ เพราะไม่มีนัยสื่อถึงผู้กระทำ ต้องการบอกเล่าแต่เหตุการณ์หรือการกระทำที่เกิดขึ้นเท่านั้น → **どのように教えられましたか。**

1.1.9 ปัญหาการใช้คำช่วยผิดพลาด โดยส่วนใหญ่จะเป็นเพราะเวลานักศึกษาต้องแปลเป็นภาษาปลายทางอย่างรวดเร็ว ไม่มีเวลาให้คิดให้รอบคอบหรือถี่ถ้วน จึงปรากฏความผิดพลาดในส่วนของการใช้คำช่วยมาก แต่ผู้สอนพิจารณาว่า หากสามารถสื่อสารได้ครบถ้วน โดยผู้พูดปลายทางสามารถเข้าใจได้ตรงกับสิ่งที่ผู้พูดต้นทางต้องการสื่อสาร ก็ถือว่ายอมรับได้ ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นความผิดพลาดโดยการแปลจากภาษาแม่ เช่น ผู้เรียนชาวไทยมักแปลอ้อมว่ากริยา 卒業する จะใช้กับคำช่วย

を เพื่อแสดงการเคลื่อนที่ออกมาจากสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง และมักใช้คำช่วย から จากการแปลตรงตัวตามภาษาไทยว่า “จบการศึกษาจาก..” เป็นต้น

1.1.10 ปัญหาการตีความหมายของรูปประโยคที่แสดงท่าทีของผู้พูดผิด นักศึกษามีแนวโน้มที่จะตีความรูปประโยคแสดงท่าทีของผู้พูดที่อยู่ท้ายประโยคผิดเพี้ยน เช่น ประโยคตัวอย่างที่พูดว่า “อ้อ เซนเซไม่รู้ว้ว่า คำว่า “กินข้าวหรือยัง” จริง ๆ แล้ว เป็นแค่คำทักทายของคนไทยเอง” โดยนักศึกษาแปลว่า 「ご飯を食べましたか」という質問は、タイ人の挨拶だと分かりますか。」แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาไม่สามารถตีความที่ผู้พูดต้องการสื่อสารได้ถูกต้อง ประโยคที่ว่า “เซนเซไม่รู้ว้ว่า...” ในตัวอย่างนี้ คือ การคาดคะเนว่า “คงไม่รู้สินะ” ซึ่งควรใช้ว่า わからなかったでしょう。ไม่ใช่ประโยคคำถามว่า “รู้ไหม”

1.2 ด้านคำศัพท์ จะพิจารณาว่า ผู้เรียนมีการเตรียมพร้อมมาหรือไม่ โดยดูจากการนำคำศัพท์ในบทความมาให้เตรียมมาล่วงหน้ามาใช้ในการปฏิบัติล้าม ตลอดจนสามารถเลือกใช้คำศัพท์เพื่อถ่ายทอดเป็นภาษาปลายทางได้อย่างเหมาะสมหรือไม่ ปัญหาที่พบ ได้แก่

1.2.1 ปัญหาการเลือกใช้คำศัพท์ผิดพลาดจากการออกเสียงผิด เช่น คำว่า 国王・王国、社会・会社、空港・航空 เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีความผิดพลาดที่เกิดจากนักศึกษาออกเสียงผิดระหว่างเสียงขุ่น (濁音) กับเสียงใส (清音) คือ พูดคำว่า ぎょうかい (業界) กลายเป็น きょうかい (協会 ทำให้สื่อความหมายผิดไป และยังมีผิดพลาดที่เกิดจากฟังผิดหรือแยกไม่ออกระหว่างเสียงสั้น おばさん กับ เสียงยาว おばあさん จึงแปลผิด

1.2.2 ปัญหาการใช้คำศัพท์ที่เป็นคำนามเฉพาะไม่ถูกต้องตามบริบท นักศึกษาตีความคำว่า 地方 แปลว่า “ภาค” หรือ “ภูมิภาค” เมื่อนำมาแปลเป็นภาษาไทย เช่น ภาคอีสานของไทย นักศึกษาใช้คำว่า 東北地方 โดยลืมคำศัพท์ที่ให้ในเอกสารประกอบการสอนว่า ในกรณีที่เป็นทางการ คำที่แสดงภูมิภาคของไทยและญี่ปุ่นจะใช้คำศัพท์แตกต่างกัน โดยภูมิภาคของไทยจะใช้คำว่า 東北部、北部、中央部 (Tourism Authority of Thailand -Area Information, n.d.) ในขณะที่ภูมิภาคญี่ปุ่นจะใช้ศัพท์ว่า 東北地方、中部地方 แม้ไม่พูดว่า タイの～ หรือ 日本の～ ก็ไม่ทำให้คนญี่ปุ่นสับสน เช่นเดียวกับคำบอกฤดูกาลซึ่งญี่ปุ่นกับไทยใช้ต่างกัน เมื่อพูดถึงฤดูกาลในประเทศไทย หรือแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน ฤดูหนาว คนญี่ปุ่นจะใช้คำว่า 雨季、乾季、暑季 แต่นักศึกษามักใช้คำผิดโดยแปล “ฤดูร้อน” เป็น 夏 และ “ฤดูหนาว” เป็น 冬 ซึ่งใช้บอกฤดูกาลของประเทศที่มีภูมิอากาศแบบ 4 ฤดู

1.2.3 ปัญหาการเข้าใจความหมายของคำศัพท์ที่คล้ายกันคลาดเคลื่อน เช่น การใช้คำในภาษาไทยที่แปลเป็นภาษาญี่ปุ่นได้หลายคำ เช่น เก็บ (ของหลัง) 拾う, เก็บ (ของใส่กระเป่า) しまう, เก็บ (โต๊ะ) 片づける, เก็บ (ออมเงิน) 貯める, เก็บ (ข้อมูล) 集める เป็นต้น ซึ่งหากผู้เรียนไม่ทันนึกถึงบริบทของคำศัพท์ ก็อาจจะสื่อสารผิดพลาดได้ เช่น “เวลาที่มีคนมาขอร้องหรือชักชวน คนญี่ปุ่นไม่ค่อยพูดปฏิเสธอะไรที่ชัดเจน” 「誰かに頼まれたり、誘われたとき、日本人はあまりはっきり 否定しません。」 คำว่า “ปฏิเสธ” ในภาษาไทยตรงกับคำศัพท์ที่นักศึกษาเคยเรียน คือ 否定する และ 断る คำว่า 否定する หมายถึง การปฏิเสธความคิดเห็นหรือแนวความคิดของใครบางคน ในขณะที่ 断る หมายถึง การปฏิเสธไม่รับข้อเสนอหรือสิ่งที่ใครบางคนต้องการหรือขอร้อง ดังนั้น ในกรณีนี้จึงควรใช้คำว่า 断る แต่นักศึกษาเลือกผิดเป็น 否定する ซึ่งไม่เข้ากับบริบท

1.2.4 ปัญหาการล้ามโดยแปลคำศัพท์ตามตัวอักษรภาษาไทย ตีความภาษาไทยนั้นไม่ออก หรือคิดไม่ทัน ทำให้แปลตรงตัวโดยไม่ทันคิดว่า ทำให้ได้ภาษาญี่ปุ่นที่สื่อความหมายผิด เช่น “คนญี่ปุ่นชอบพูดให้กำลังใจว่าขอให้พยายามนะ แต่คนไทยชอบพูดว่าขอให้โชคดีนะ” นักศึกษาแปลโดยไม่รู้ว้ว่า “ชอบ” ในกรณีนี้ คือ “มักจะ” จึงแปลว่า 「日本人は人を励ますとき、「頑張ってね」を言うのが好きですが、タイ人は「運がいいように」を言うのが好きです。→ 「頑張ってね」とよく言います。

1.2.5 ปัญหาการที่นักศึกษาพยายามแปลศัพท์หรือสำนวนที่ไม่มีคำแปลที่ตรงกันในภาษาปลายทาง ซึ่งบางครั้งเป็นบริบทที่ควรใช้ทับศัพท์ แต่บางกรณีที่ต้องจำเป็นต้องแปล แต่นักศึกษาไม่เข้าใจคำนั้นจริง ๆ ทำให้เลือกคำหรืออธิบายคลาดเคลื่อนทำให้ความหมายผิดเพี้ยนจากภาษาต้นทาง เช่น 「お疲れ様です」という言葉は相手が直接に自分のために何かをしてしてくれることわけではないときにも使います。例えば、自分の仕事が終わって、先に帰るとき、

同僚には使います。」นักศึกษาแปลว่า คำว่า “ขอบคุณในความเหนื่อยยาก” ใช้ในกรณีที่อีกฝ่ายไม่ได้ทำอะไรให้แก่เรา โดยตรงก็ได้ เช่น พุดกับเพื่อนร่วมงานตอนที่ตัวเองทำงานของตัวเองเสร็จ และจะกลับบ้านก่อน” นักศึกษาแปล お疲れ様です ว่า “ขอบคุณในความเหนื่อยยาก” ซึ่งไม่ใช่วิธีพูดของคนไทย อีกทั้ง สถานการณ์นี้เป็นการอธิบายศัพท์หรือสำนวนที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมญี่ปุ่น จึงควรใช้คำทับศัพท์เพื่อแนะนำภาษาญี่ปุ่นด้วย → คำว่า o tsu ka re sa ma desu. ใช้ในกรณีที่อีกฝ่ายเห็นใจต่อความเหน็ดเหนื่อยในหน้าที่การงานของคุณสนทนา

1.2.6 ปัญหาการใช้คำศัพท์ที่เป็นภาษาเขียนหรือคำศัพท์ที่คนญี่ปุ่นไม่คุ้นเคย ส่วนใหญ่คำศัพท์ในเอกสารที่เตรียมมักเป็นภาษาเขียนซึ่งไม่ใช่ภาษาพูดที่คุ้นเคยใช้ในชีวิตประจำวันของคนญี่ปุ่น ทำให้บางครั้งคนญี่ปุ่นเองก็จับความหมายได้ยาก เนื่องจากมีคำศัพท์ที่ฟังเสียงหลายคำ เช่น 「日本の古都について教えていただけませんか。」 เนื่องจากคำศัพท์ที่อ่านออกเสียงว่า こと อาจหมายถึง 事 (เรื่องราว) 古都 (เมืองหลวงเก่า) 琴 (เครื่องดนตรีชนิดหนึ่ง) หรือ 古戸 (บ่อน้ำเก่า) จึงควรใช้คำที่เข้าใจง่าย เช่น → 古い都 หรือ ตัวอย่าง เช่น 「東京の都章はどんな形ですか。」 「都章」 ในภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาเขียนที่ไม่ค่อยใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้น ผู้ฟังชาวญี่ปุ่นก็อาจจะนึกความหมายไม่ออกทันที ลามจึงควรเพิ่มคำอธิบายหรือใช้คำที่เข้าใจง่ายขึ้น เช่น → シンボルマーク เป็นต้น

1.3 ด้านความรวดเร็วและความสับสนไหล จะพิจารณาว่า สามารถแปลได้อย่างราบรื่นและคล่องแคล่วหรือไม่ ใช้เวลาในการจดบันทึกหรือหาคำศัพท์ได้อย่างเหมาะสมเพียงใด ตลอดจนสามารถเป็นตัวกลางในการทำให้การสนทนาดำเนินไปได้อย่างราบรื่นต่อเนื่องหรือไม่ ปัญหาที่พบ ได้แก่

1.3.1 ปัญหาการจดบันทึกย่อที่ผู้เรียนไม่ค่อยชำนาญ เนื่องจากคุ้นเคยกับการจดบันทึกการบรรยายในคาบเรียนมากกว่า ทำให้ใช้เวลาจดบันทึกค่อนข้างนานจนเกิดช่วงเวลาที่ต้องรอคอย หรือรีบจดจนไม่สามารถลงกรงข้อมูลในการจดหรือควบคุมลายมือได้ ทำให้อ่านบันทึกของตนเองไม่ออกในขณะที่กำลังถาม หรือต้องใช้เวลารออ่านนาน

1.3.2 ปัญหาการใช้เวลานักคำศัพท์ที่ไม่รู้หรือคิดไม่ออก นักศึกษาส่วนใหญ่จะใช้วิธีเปิดหาคำศัพท์จากโทรศัพท์มือถือซึ่งต้องใช้เวลา ทำให้การสนทนาไม่ต่อเนื่องและเกิดความอึดอัดเนื่องจากต้องรอคอย และบางครั้งด้วยความเร่งรีบ ทำให้คำศัพท์ที่หามาไม่ตรงกับที่ผู้พูดภาษาต้นทางต้องการสื่อ

1.3.3 ปัญหาการฟังไม่ออก นักศึกษาส่วนใหญ่ประสบปัญหาเวลาฟังประโยคยาว หรือประโยคที่มีคำศัพท์ที่ไม่คุ้นเคย ทำให้จับประเด็นไม่ได้ว่าผู้พูดต้องการพูดอะไร นอกจากนี้ บางกรณีผู้พูดภาษาญี่ปุ่นต้นทางใช้คำศัพท์ที่ยากแต่นักศึกษาตื่นเต้นจนฟังไม่ออก ทั้งที่เป็นศัพท์ที่เคยเรียนและรู้จักดีอยู่แล้ว และไม่สามารถเชื่อมโยงความหมายในประโยคที่ผู้พูดต้นทางต้องการสื่อสารได้ ทำให้ติดขัดจนไม่สามารถถามได้

1.3.4 ปัญหาการลำดับความของเรื่องราวที่ฟัง บางครั้ง ผู้พูดต้นทางพูดยาว ไม่หยุดให้ลามแปลก่อนและอาจพูดวนไปวนมา ทำให้นักศึกษาจับประเด็นได้ยากหรือจับได้ไม่หมด ทั้งยังอาจต้องเรียงเรียงลำดับสิ่งที่ฟังใหม่ก่อนจะลามออกไปด้วย จึงเป็นเหตุให้นักศึกษาสรุปเรื่องหรือคิดคำพูดไม่ทัน แปลติดขัดหรือลำดับความไม่ดี

1.4 ด้านเนื้อหา จะพิจารณาว่า นักศึกษาสามารถเข้าใจเรื่องราวที่ฟัง และถ่ายทอดออกมาได้ถูกต้องมากน้อยเพียงใด แปลเนื้อหาได้ครบถ้วนเพียงพอหรือไม่ สามารถใช้วิธีการถ่ายทอดให้แก่ผู้ฟังที่ไม่รู้ภาษาและวัฒนธรรมของอีกฝ่ายเลยให้เข้าใจได้ง่ายหรือไม่ ตลอดจนสามารถจดบันทึกข้อมูลที่จำเป็นได้ครบถ้วนหรือไม่ ปัญหาที่พบ ได้แก่

1.4.1 ปัญหาการจับประเด็นที่สำคัญที่ผู้พูดภาษาต้นทางต้องการสื่อสารไม่ได้ เนื่องจากเรื่องที่ต้องลามมีเนื้อหาที่ไกลตัว ไม่มีความรู้พื้นฐานเพียงพอ ทำให้เดาเรื่องได้ยาก จึงอาจแปลแล้วไม่สามารถสื่อสารสิ่งที่ผู้พูดต้นทางต้องการได้ครบถ้วน เช่น

ชาวญี่ปุ่น : 秋田美人と言われるように、秋田県の女性は美人というイメージがあります。

นักศึกษา : ผู้หญิงอะคิตะมีภาพลักษณ์ว่าเป็นคนสวย อย่างที่พูดกันว่าอะคิตะมีสาวสวยเยอะ”

เนื่องจากนักศึกษาไม่รู้ภูมิหลังของเรื่องราว จึงจับประเด็นและตีความเองว่า 秋田美人 หมายถึง จังหวัดอะคิตะมีผู้หญิงสวยจำนวนมาก จึงทำให้ผู้หญิงอะคิตะมีภาพลักษณ์ว่าเป็นคนสวย ซึ่งผิดเพี้ยนไปจากนัยความหมายที่ชาวญี่ปุ่นต้องการจะสื่อสารว่า “สาวงามแบบอะคิตะ” อันหมายถึง ลักษณะความสวยที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของสาวอะคิตะ เช่น ตาโต จมูกโด่ง ผิวขาวใส เป็นต้น

1.4.2 ปัญหาการขาดทักษะในการสังเกตเนื้อหาที่ผู้พูดต้นทางต้องการสื่อสารว่ามีความกำกวม และเป็นสิ่งที่ต้องการคำอธิบายเพิ่มเติมเมื่อนำมาถ่ายทอดเป็นภาษาปลายทาง เช่น 「チェンマイはランナーの文化の影響を受けました

。」นักศึกษาส่วนใหญ่มีแนวโน้มจะใช้ のขยายคำนาม โดยไม่ทันได้คิดว่า คำหน้านั้นเป็นชื่อเฉพาะของไทยที่คนญี่ปุ่นไม่คุ้นเคย เมื่อนักศึกษาใช้ “ล้านนา” ขยายคำว่า “วัฒนธรรม” ทำให้ผู้ฟังชาวญี่ปุ่นไม่เข้าใจว่า 「ランナー」 คือชื่อของอะไร จึงตั้งคำถาม ต่อว่า 「ランナーは何ですか。」 แต่หากใช้คำว่า というขยายคำว่า “วัฒนธรรม” จะทำให้ผู้ฟังชาวญี่ปุ่นเข้าใจได้อย่าง ชัดเจน และไม่กำกวมว่า คำว่า 「ランナー」 คือคำที่เป็นชื่อเฉพาะของวัฒนธรรมหนึ่ง → チェンマイはランナーとい う文化の影響を受けました。

1.4.3 ปัญหาการแปลเนื้อหาไม่ครบถ้วนตามที่ผู้พูดภาษาต้นทางสื่อสาร ส่วนใหญ่ปัญหาที่เกิดขึ้น คือเมื่อนักศึกษาฟังได้ไม่ ครบ จับได้เพียงเนื้อหาใจความหลัก ๆ และมักจะละเลยสิ่งที่ตัวเองคิดว่าเล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่จำเป็นต้องแปลก็ได้ โดยเฉพาะกรณี ตัวเลข ซึ่งนักศึกษามักจะแปลไม่ครบโดยใช้คำว่า “ประมาณ” แทน เช่น

ชาวญี่ปุ่น : 日本の人口は1億2507万人です。

นักศึกษา : ญี่ปุ่นมีประชากรประมาณร้อยกว่าล้านคนค่ะ”

1.4.4 ปัญหาการให้ข้อมูลเพิ่มเติมที่เกินสิ่งที่ผู้พูดต้นทางต้องการสื่อสาร บางครั้งข้อมูลเสริมของนักศึกษาอาจทำให้ เปลี่ยนประเด็นที่ผู้พูดต้นทางต้องการสื่อสารผิดเพี้ยนหรือคลาดเคลื่อนไป เมื่อผู้ฟังหันไปสนใจเกี่ยวกับข้อมูลเสริมที่ล่ามเพิ่มเติม เองนอกเหนือจากสิ่งที่ผู้พูดภาษาต้นทางพูด และนักศึกษาแปลคำถามให้ผู้พูดภาษาต้นทางฟัง ผู้พูดภาษาต้นทางอาจสงสัยว่า ตนเองไม่ได้พูดถึงเรื่องนี้ แต่ทำไมหัวข้อสนทนาจึงเปลี่ยนเป็นเรื่องนี้ ทำให้ไม่มั่นใจว่า นักศึกษาแปลได้ถูกต้องหรือไม่ และในบางกรณี ผู้พูดต้นทางอาจยังต้องการพูดเรื่องเดิมอยู่ ยังพูดไม่จบ แต่หัวข้อสนทนาถูกเบี่ยงเบนไปเนื่องจากข้อมูลที่นักศึกษา พูดเพิ่มเติม เช่น

ชาวญี่ปุ่น : 東北地方は本州の最も北にある地方です。この地方は稲作がさかんで日本の4分の1の米はここで収穫されています。

นักศึกษา : ภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภูมิภาคที่อยู่ทางเหนือสุดของฮอนชู เป็นภูมิภาคที่ปลูกข้าว เยอะมาก สามารถผลิตข้าวได้หนึ่งในสี่ของญี่ปุ่นเลยคะ ข้าวที่มีชื่อเสียงของญี่ปุ่นก็ปลูกที่นี่

ชาวไทย : ข้าวที่มีชื่อเสียงของญี่ปุ่นคือข้าวอะไรหรือคะ

1.5 ด้านบรรยากาศการปฏิบัติล่าม จะพิจารณาในเรื่องการสื่อสารทางสายตา การทักทาย การใช้คำประเภทฟิลเลอร์ อย่างเหมาะสม ทาทีที่ยิ้มแย้มแจ่มใส เสียงดังฟังชัดมีความมั่นใจ หรือการใช้สำนวนเกริ่นนำเพื่อให้การสนทนาเป็นไปได้อย่างราบรื่น หรือไม่หลุดคำพูดที่เป็นภาษาที่ไม่สุภาพ และไม่ใช้คำประเภทฟิลเลอร์มากจนเกินความจำเป็น ปัญหาที่พบ ได้แก่

1.5.1 ปัญหาเรื่องการแนะนำตัว การแนะนำตัวที่ถูกต้องจะสร้างความประทับใจแรก และมีผลต่อความเชื่อใจและความไว้วางใจในตัวล่าม โดยในช่วงเรียนจะสอนสำนวน เช่น 「初めまして。今回の通訳を担当させていただきます〇〇と申します。どうぞよろしくお願ひいたします。」 ปัญหาที่พบ คือ นักศึกษาไม่ยอมสบตา พูดไม่คล่อง พูดสำนวนแนะนำตัวแบบผิด ๆ ถูก ๆ หรือตกหล่น เช่น 「通訳を担当させていただきます、〇〇と申します」、「通訳をしていただく〇〇と申します」、「通訳を担当いただく 〇〇と申します」 ซึ่งเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความสับสนในการใช้รูปไวยากรณ์ 「～ていただく」 「～させていただきます」

1.5.2 ปัญหาเรื่องการไม่ใช้สำนวนเกริ่นนำในการเริ่มสนทนาหรือการเปลี่ยนเรื่อง ภาษาญี่ปุ่นมักใช้สำนวนเกริ่นนำ ในช่วงต่าง ๆ ของการสนทนา เช่น เมื่อเริ่มสนทนาจะเกริ่นว่า วันนี้จะพูดคุยเกี่ยวกับเรื่อง... 「今日は／これから、_____について、話します。」 เมื่อต้องการเปลี่ยนเรื่องสนทนา ก็มีวิธีพูดเกริ่นหลายอย่าง เช่น 「話は変わりますが、…」 「ちよつと話題を変えたいと思います。」 「次の話題ですが」 「次の話題に入ります。」 เป็นต้น หรือก่อนจะขอร้องให้ผู้สนทนาทำอะไรบางอย่าง ก็อาจใช้สำนวนเกริ่นเพื่อถามความสะดวกของผู้สนทนาก่อนว่า 「ちよつと、確認させていただきますが 因为ภาษาไทยไม่มีสำนวนเหล่านี้ปัญหาที่นักศึกษาไม่ได้เกริ่นนำก่อนจนทำให้ผู้ฟังสับสน เช่น

ชาวไทย : เทียนนาโกย่าเสร็จแล้ว แล้วก็ไปเที่ยวภูมิภาคคิงคินต่อ คิงคินี่จริง ๆ แล้วมันคือคันทไซไซหรือเปล่านั้น

คำว่า คิงคินกับคันทไซ ต่างกันยังไงหรือคะ

นักศึกษา : 近畿地方と関西地方は同じ地方ですか。

ชาวญี่ปุ่น: ...? はい、そうですよ? 確かに近畿と関西は同じ地方だけど…
あれ?名古屋の話は終わったの??

1.5.3 ปัญหาเรื่องการไม่ได้คำนึงถึงประเด็นของการทำให้บทสนทนาเชื่อมโยงกันได้อย่างราบรื่น นักศึกษาลืมคำนึงเรื่องการทำให้บทสนทนาเชื่อมโยงกันได้อย่างราบรื่น แต่แปลเฉพาะคำถามหรือเนื้อหาที่ตนเองคิดว่าสำคัญ หรือลืมนึกถึงบรรยากาศของการสนทนา เช่น

ชาวไทย: เท่าที่เคยได้ยิน และเป็นที่ยูจกกันบ้างแล้วคือเทศกาลทะเลาะเบาะ แต่ที่ไม่เคยได้ยินคือเทศกาลคันโต เป็นเทศกาลแบบไหน ทำอะไรกันบ้างคะ

นักศึกษา: 竿灯まつりはどんな祭りですか。何をしますか。

จากตัวอย่างข้างต้น เมื่อนักศึกษาไม่แปลส่วนที่ผู้พูดชาวไทยพูดเกริ่นนำก่อนซึ่งเป็นสารที่ผู้พูดต้องการสื่อให้อีกฝ่ายรู้ด้วย แต่แปลโดยถ้ามถึงเทศกาลคันโตเลย ทำให้ขาดความนิ่มนวลในการเข้าสู่ประเด็นที่ต้องการสนทนา อีกทั้ง ยังทำให้ผู้ฟังชาวญี่ปุ่นเกิดความสงสัยว่า ทำไมจึงเจาะจงถามถึงเทศกาลคันโต ทั้งที่ชาวต่างชาติมักจะสนใจทะเลาะเบาะมากกว่า

1.5.4 ปัญหาเรื่องการไม่ถ่ายทอดความรู้สึกหรือปฏิกิริยาตอบสนองที่ผู้พูดภาษาต้นทางอยากจะสื่อสาร เนื่องจากมองว่าไม่ใช่ข้อมูลที่สำคัญหรือจำเป็น แต่ลืมนึกไปว่า ผู้พูดต้นทางอาจต้องการแสดงให้เห็นถึงความมีส่วนร่วมในการสนทนา เช่น

นักศึกษา: タイの東北部では、大きくてユニークな仮面をかぶった人たちが、町中をパレードする「ピータークーン祭り」があります。

ชาวญี่ปุ่น: へえ、おもしろそうですね。

นักศึกษา: ... (นิ่งเงียบ ไม่แปล)

1.5.5 ปัญหาการเลือกใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์และคู่สนทนา ในกรณีนี้ไม่ใช่ความผิดพลาดเรื่องไวยากรณ์ แต่เป็นการเลือกใช้คำพูดหรือรูปประโยคที่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์และคู่สนทนา กลายเป็นวิธีพูดที่เสียมารยาท เช่น กรณีที่ถามความต้องการของบุรุษที่ 2 นักศึกษามีแนวโน้มที่จะใช้รูป ~たい ตามที่ได้ยินจากภาษาไทยโดยลืมนึกถึงมารยาทในการใช้ภาษาเมื่อต้องการถามถึงความต้องการของคู่สนทนา นอกจากนี้ ยังพบว่านักศึกษามักใช้คำว่า つまり เมื่อต้องการสรุปสิ่งที่ผู้พูดชาวญี่ปุ่นถามย้ำ หรือทวนความถูกต้องของข้อมูลที่ได้ยินมา โดยไม่รู้ว่าการใช้คำว่า つまり เพื่อสรุปคำพูดของคู่สนทนามีหน้าที่ดำหนิว่าคู่สนทนาพูดไม่ชัดเจนจึงสรุปคำพูดให้แทน และการใช้คำช่วยลงท้าย「～ね。」เพื่อแสดงความต้องการให้คู่สนทนามีส่วนร่วมหรือมีความเห็นตรงกัน ซึ่งนักศึกษามักชอบใช้ติดปากเวลาสนทนาก็เป็นอีกปัญหาหนึ่ง เช่น เมื่อพูดคุยเรื่องราวของประเทศไทยที่ผู้ฟังชาวญี่ปุ่นไม่มีข้อมูลร่วม เมื่อใช้「～ね」เพื่อให้คู่สนทนามีส่วนร่วมหรือมีความเห็นตรงกันในกรณีนี้ จึงทำให้ผู้ฟังชาวญี่ปุ่นรู้สึกแปลกๆ

1.6 ด้านการทวนถามข้อมูลเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง จะพิจารณาว่า นักศึกษาสามารถทวนถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนได้อย่างเหมาะสมในเวลาที่เป็นได้หรือไม่ ปัญหาที่พบ ได้แก่

1.6.1 กรณีที่ฟังไม่ทัน จับใจความไม่ทันและต้องการถามอีกครั้ง นักศึกษาไม่สามารถระบุถามเฉพาะจุดที่ฟังไม่ทันหรือไม่เข้าใจ จึงใช้คำถามที่ทำให้ผู้พูดภาษาต้นทางต้องพูดใหม่ทั้งหมด เช่น 「もう一度お願いします。」 แต่เนื่องจากผู้สอนเคยย้ำว่าให้ระบุคำถามให้ชัดเจนว่าข้อความที่ไม่เข้าใจหรือฟังไม่ทันคืออะไร เช่น 「すみません。ちょっと今・○○の部分だけ/ところだけ、もう一度お願いします/もう少し簡単に説明していただけますか。」 นักศึกษาจึงพยายามใช้สำนวนที่เรียน แต่บางครั้ง นักศึกษาก็หิบบกส่วนที่เป็นหัวเรื่องหลักขึ้นมาขอให้ผู้พูดภาษาต้นทางอธิบายซ้ำ ซึ่งเท่ากับเป็นการให้ชาวญี่ปุ่นอธิบายใหม่ทั้งหมด

1.6.2 นักศึกษาไม่ทวนถามคำศัพท์ที่ตนไม่รู้จักหรือไม่เข้าใจก่อนที่จะแปลเป็นภาษาปลายทาง โดยจะแปลไปบางส่วนก่อนแล้วกลับไปถามทวนผู้พูดภาษาต้นทางอีกครั้ง ทำให้ชาวญี่ปุ่นสงสัยและเกิดความไม่มั่นใจว่าที่แปลไปถูกต้องจริงหรือไม่

1.6.3 นักศึกษาทวนถามในจุดที่ไม่สำคัญหรือไม่จำเป็น เนื่องจากฟังหรือจับประเด็นไม่ชัดเจนว่า ผู้พูดภาษาต้นทางต้องการเพียงแค่วินิจฉัยคำพูดซ้ำ หรือผู้พูดภาษาต้นทางต้องการสรุปเนื้อหาที่สามแปล แต่อาจเป็นเพราะเปลี่ยนคำพูดหรือคำศัพท์บ้างคำ

เล็กน้อย แต่นักศึกษาจับใจความไม่ได้ แล้วคิดเองว่า ผู้พูดต้นทางกำลังพูดเรื่องอื่นเพิ่มเติม เมื่อล่ามฟังไม่ออกจึงทำให้เสียเวลามากขึ้นทั้ง ๆ ที่ต่างฝ่ายต่างสื่อสารกันได้ครบถ้วนแล้ว

1.6.4 นักศึกษาจะเลยมารยาทในขณะที่สอบถามเพื่อขอความถูกต้องของข้อมูล ในขณะที่ผู้พูดภาษาต้นทางกำลังอธิบายให้ล่ามฟัง ล่ามนึกความหมายของสิ่งที่กำลังพูดถึงขึ้นมาได้ จึงรีบพูดว่า 「あ、わかりました」 เข้าใจแล้ว และหันไปแปลเป็นภาษาปลายทางต่อทันที ทำให้ชาวญี่ปุ่นรู้สึกเหมือนโดนตัดบท และเริ่มไม่แน่ใจว่าสิ่งที่ล่ามบอกว่าเข้าใจนั้นถูกต้องหรือเปล่า

จากปัญหาทั้งหมดที่พบในการเรียนการสอน สามารถสรุปความผิดพลาดของนักศึกษาจากการประเมินนักศึกษาด้วยรูบริก (Rubric Score) นับตั้งแต่ปีการศึกษา 2560-2564² โดยนำคะแนนปฏิบัติของนักศึกษา³ ในช่วงสอบกลางภาคและสอบปลายภาค มาคำนวณค่าเฉลี่ยสรุปได้ดังนี้ จากผลของค่าเฉลี่ยคะแนนพบว่า ปัญหาของนักศึกษาที่ควรปรับปรุงมากที่สุดคือ ทักษะที่ล่ามได้อย่างรวดเร็ว สั้นไหล ความถูกต้องของเนื้อหา และการทวนถามเพื่อตรวจสอบข้อมูล เมื่อพิจารณาจากความก้าวหน้าของนักศึกษาในแต่ละปี พบว่าโดยภาพรวมมีการพัฒนาขึ้นในทุกด้าน เนื่องจากผู้สอนเห็นปัญหาในแต่ละปี จึงค่อย ๆ ปรับปรุงและหยิบยกประเด็นต่าง ๆ มาเน้นย้ำให้ชัดเจนขึ้นผ่านกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียน พร้อมทั้งสร้างแบบฝึกหัดสั้น ๆ ประกอบการบรรยายให้ฝึกในคาบเรื่อยมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2560 ยกเว้นด้านความรวดเร็ว ความสั้นไหล สิ่งที่เป็นสาเหตุน่าจะมาจากการเรียนด้วยระบบออนไลน์ในช่วงสถานการณ์ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ผู้วิจัยพบว่า เมื่อเรียนผ่านระบบออนไลน์ นักศึกษาฟังพจนานุกรมที่เป็นแอปพลิเคชันในคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์มือถือมากขึ้น ทำให้ล่ามล่าช้าเพราะต้องเปิดหาพจนานุกรมไปด้วย นักศึกษาบางคนจดบันทึกขณะล่ามด้วยการพิมพ์ข้อความลงในคอมพิวเตอร์ อาจทำให้ไม่มีสมาธิจะจับประเด็นและเชื่อมโยงเรื่องราวที่สนทนา ทั้ง ๆ ที่ผู้สอนเน้นให้จดบันทึกด้วยกระดาษและปากกาเพื่อสร้างแผนผังความคิด จึงส่งผลกระทบต่อปัญหาด้านเนื้อหาที่ไม่ถูกต้องหรือไม่ชัดเจนด้วย ปัญหาดังกล่าวพบมากที่สุดในการเรียนการสอนปีการศึกษา 2563 ซึ่งเป็นการเรียนการสอนแบบออนไลน์เป็นครั้งแรก เนื่องจากนักศึกษาและแม้แต่ตัวผู้สอนเองยังไม่คุ้นชิน ทำให้นักศึกษาเกิดความเครียดในการเรียนค่อนข้างสูง จากผลของการประเมินการปฏิบัติล่ามจึงพบว่า ช่วงปีการศึกษา 2563 เป็นช่วงที่มีผลคะแนนด้านการปฏิบัติต่ำที่สุดในทุกด้าน แต่ในปีการศึกษา 2564 ทั้งผู้เรียนและผู้สอนมีความคุ้นชินมากขึ้น ในคาบบรรยาย ผู้สอนนำเอากระบวนการสอนและทำแบบฝึกหัดของเว็บไซต์ Edpuzzle มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน และแนะนำจุดที่เป็นปัญหาแต่ละครั้งก่อนและหลังปฏิบัติล่าม ทำให้คะแนนโดยรวมของนักศึกษาดีขึ้น และจากข้อมูลผลแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนพบว่า ช่วยให้นักศึกษามีความกังวลน้อยลง อย่างไรก็ตาม เนื่องจากยังคงเป็นการเรียนแบบออนไลน์อยู่ ปัญหาเรื่องการใช้พจนานุกรมผ่านแอปพลิเคชันและเว็บไซต์คำศัพท์ การจดโน้ตด้วยการพิมพ์ลงในคอมพิวเตอร์ก็ยังคงส่งผลให้เกิดปัญหาเรื่องความรวดเร็ว ความสั้นไหล และความถูกต้องของเนื้อหา ทำให้คะแนนประเมินทักษะในส่วนนี้ยังไม่ดีขึ้นอย่างที่คาดหวังไว้

Table 1 Average practice score achieved by students⁴

Academic Year	Grammar	Vocabulary	Speed and Fluency	Context	Atmosphere of the Conversation	Confirmation
2560	3.91	3.87	3.93	3.84	4.03	3.9
2561	3.95	3.95	3.94	3.97	4.13	4
2562	4.12	4.07	4.17	3.87	4.06	4.12

² ไม่ได้นำเสนองานของนักศึกษาปีการศึกษา 2559 เนื่องจากยังไม่มีการเก็บคะแนนด้วยรูปแบบ Rubric Score

³ แต่ละทักษะมีคะแนนเต็ม 5 คะแนน ชั้นแรกทั้งผู้สอนชาวไทยและชาวญี่ปุ่นจะแยกกันประเมิน แล้วจึงนำคะแนนมาพิจารณาร่วมกันภายหลัง และยอมรับคะแนนที่ประเมินแตกต่างกันไม่เกิน 0.5

⁴ จำนวนผู้ลงทะเบียนล่ามปีการศึกษา 2560 (37 คน), ปีการศึกษา 2561 (24 คน), ปีการศึกษา 2562 (22 คน), ปีการศึกษา 2563 (35 คน), ปีการศึกษา 2564 (19 คน) รวมทั้งสิ้น 137 คน

Table 1 Average practice score achieved by students (cont.)

Academic Year	Grammar	Vocabulary	Speed and Fluency	Context	Atmosphere of the Conversation	Confirmation
2563	3.97	3.98	3.7	3.92	3.98	3.88
2564	4.13	4.26	3.7	3.92	4.2	4.04
Average Total	4.00	4.03	3.89	3.90	4.08	3.99

ผลจากแบบสอบถามความพึงพอใจและข้อเสนอแนะจากผู้เรียน

ในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ซึ่งจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในปีการศึกษา 2563 เป็นครั้งแรก มีการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนโดยใช้โปรแกรม Zoom ในช่วงการฝึกปฏิบัติ และใช้การบรรยายทฤษฎี แบบฝึกหัด ตลอดจนบรรยายข้อมูลสะท้อนกลับด้านการปฏิบัติแก่นักศึกษาโดยใช้คลิปวิดีโอและสื่อสารผ่านภูเกิลคลาสรูม โดยให้นักศึกษาเปิดดูในเวลาที่เหมาะสมภายในหนึ่งสัปดาห์ก่อนคาบเรียน ในช่วงท้ายของภาคการศึกษา มีการมอบหมายให้เพื่อนนักศึกษาประเมินเพื่อนที่ทำหน้าที่เป็นล่าม และมีการฝึกแบคให้นักศึกษา สิ่งที่คุณสอนพบปัญหา คือ การไม่เข้าดูคลิปวิดีโอในเวลาที่กำหนด ทำให้ไม่ได้รับการฝึกฝนที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่จะเรียนในสัปดาห์ถัดไป และจากการสอบถามนักศึกษาพบว่า มีปัญหาเรื่องความเครียดจากความไม่คุ้นชินเนื่องจากเรียนแบบออนไลน์เป็นครั้งแรก กังวลว่าจะฟังไม่ได้ชัดเจนเนื่องจากอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการฝึกปฏิบัติ ดังนั้น ในปีการศึกษา 2564 ที่ยังคงจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ผู้สอนจึงพยายามหาวิธีที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นดังนี้

1. ในส่วนของคาบบรรยาย ใช้คลิปวิดีโอที่จัดทำขึ้นโดยโปรแกรม Edpuzzle ซึ่งสามารถฟังบรรยายไปพร้อมกับทำแบบฝึกหัดได้เลย ไม่สามารถฟังซ้ำเนื้อหาได้ ผู้เรียนจะต้องฟังจนจบจึงจะเข้าสู่ส่วนของคำถามและทำแบบฝึกหัดได้ ผู้สอนเองสามารถตรวจสอบได้ว่า ผู้เรียนเข้าฟังการบรรยายหรือไม่ ใช้เวลาเข้าฟังนานเพียงใด และสามารถตรวจและเฉลยแบบฝึกหัดในระบบและสื่อสารให้นักศึกษาทราบผ่านภูเกิลคลาสรูม นอกจากนี้ ยังสามารถกำหนดช่วงเวลาการเข้าชมคลิปบรรยายตามที่ผู้สอนระบุได้ การใช้ระบบนี้ช่วยควบคุมให้นักศึกษาฟังคลิปวิดีโอบรรยาย ฝึกปฏิบัติ และทำการบ้านตามกำหนดได้เป็นอย่างดี

2. พยายามเพิ่มแบบฝึกหัด เพื่อพัฒนาทักษะทางล่ามเช่น shadowing, note-taking, summarization และตัวอย่างการล่ามให้นักศึกษาในคาบบรรยายให้มากขึ้น โดยมุ่งหวังว่าจะช่วยลดความเครียดเวลาฝึกปฏิบัติให้นักศึกษา

3. ให้นักศึกษาจัดบันทึกย่อในระหว่างที่เพื่อนร่วมชั้นล่ามตลอดคาบเรียน และต้องส่งบันทึกนั้นท้ายคาบทันที เพื่อให้ นักศึกษาสามารถรวบรวมสมาธิในการเรียนผ่านระบบออนไลน์ได้

4. ให้นักศึกษาทำแบบประเมินตนเองพร้อมระบุว่า ต้องการข้อมูลสะท้อนกลับจากอาจารย์หรือไม่ หากต้องการให้สะท้อนเฉพาะส่วนที่เป็นเชิงบวกเท่านั้น หรือต้องการให้สะท้อนกลับทั้งบวกและลบตามที่แท้จริง ทั้งนี้ เพื่อลดความเครียดของนักศึกษา

5. เพิ่มเติมเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องการทำงานในบริษัทของญี่ปุ่นและสุขภาพและความเจ็บป่วย ในช่วง 4 สัปดาห์สุดท้าย โดยปรับเอาเนื้อหาเรื่องการเมือง การศึกษา ศาสนา และประวัติศาสตร์ที่เคยฝึกในช่วงดังกล่าวในปีการศึกษา ก่อน ๆ ไปสอดแทรกในหัวข้อเกี่ยวกับสังคมไทยและญี่ปุ่นแทน เพื่อให้ได้รู้จักคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในบริษัทญี่ปุ่นและอาการเจ็บป่วยซึ่งมีโอกาสต้องใช้เมื่อต้องไปทำงานกับคนญี่ปุ่น

หลังจากการปรับปรุงดังกล่าว ผู้วิจัยต้องการทราบความเห็นและความพึงพอใจจากนักศึกษาในด้านกระบวนการเรียนการสอน จึงได้จัดทำแบบสอบถามออนไลน์ให้นักศึกษาเมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษา สำหรับผลสำรวจความพึงพอใจในกระบวนการ

การเรียนการสอนของผู้เรียนวิชาการแปลแบบล่าม ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2564 จำนวน 19 คน พบว่า ในภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก⁵ ดังตารางต่อไปนี้

Table 2 Students' satisfaction in teaching methodologies

ความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนการสอน Satisfaction with the teaching process	\bar{x}	S.D.
นักศึกษาที่มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใดที่ผู้สอนให้เตรียมความพร้อมก่อนการฝึกล่ามด้วยการศึกษาและท่องจำศัพท์มาล่วงหน้า How satisfied are students with the instructors preparing them for interpreting exercises by having them study and memorize vocabularies in advance?	4.36	0.58
นักศึกษาที่มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใดที่ผู้สอนใช้วิธีจับสลากเพื่อสุ่มทำหน้าที่ล่ามในชั้นเรียน How satisfied are students with the instructors using lottery methods to randomly select interpreters in class?	4.42	0.81
นักศึกษาที่มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใดต่อการได้ออกมาฝึกปฏิบัติล่ามหน้าชั้นเรียน How satisfied are students with coming out to practice interpreting in front of the class?	4.74	0.54
นักศึกษาที่มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใดต่อขั้นตอนการฟังและจดโน้ตย่อเพื่อเขียนรายงาน How satisfied are students with the process of listening and taking notes to write a report?	4.16	0.74
นักศึกษาที่มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใดต่อขั้นตอนการเขียนรายงานส่งอาจารย์ในแต่ละครั้ง How satisfied are students with the process of writing a report each time?	3.68	0.79
นักศึกษาที่มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใดต่อการ 피드แบค ของอาจารย์เกี่ยวกับปัญหาของนักศึกษาตอนฝึกปฏิบัติล่าม How satisfied are students with the instructor's feedback on their problems when practicing as interpreters?	4.89	0.31
นักศึกษาที่มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใดต่อเนื้อหาในชั่วโมงบรรยาย เช่น การฝึกฟังตัวเลข การจดโน้ต การจับใจความ การฝึกถามเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง (確認) How satisfied are students with the content of lecture classes, such as numerical exercises? Taking notes, Summarizing, Practicing confirmation?	4.84	0.36
นักศึกษาที่มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใดต่อการเขียน 評価シート เพื่อประเมินตนเอง How satisfied are students with writing a self-assessment form?	4.31	0.65
นักศึกษาที่มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใดต่อการตอบกลับของอาจารย์ใน 評価シート How satisfied are students with the instructor's response to the assessment?	4.68	0.46
นักศึกษาที่มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใดต่อการฝึกล่ามกับแขกรับเชิญ How satisfied are students with interpreter training with guests?	4.42	0.67
นักศึกษาที่มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใดต่อหัวข้อฝึกล่ามในเอกสารประกอบการเรียน How satisfied are students with the topic of interpreter training in the study materials?	4.42	0.49
นักศึกษาที่มีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใดต่อการเชิญล่ามรุ่นพี่มาเล่าประสบการณ์ How satisfied were the students with inviting senior interpreters to share their experiences?	4.80	0.40
รวมเฉลี่ย (Average Total)	4.48	0.567

⁵ ผู้วิจัยสำรวจความพึงพอใจของนักศึกษาที่ได้รับจากกระบวนการเรียนการสอนจำนวน 12 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ 1 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด 2 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย 3 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง 4 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก 5 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด แสดงผลโดยใช้ค่าเฉลี่ย จากนั้นจึงนำค่าเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์การประเมิน โดยใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) ตามแนวคิดของ Best (1981 : 204-208) ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

ประเด็นที่มีความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ “การที่ผู้สอนให้ข้อมูลสะท้อนกลับปัญหาของนักศึกษาตอนฝึกปฏิบัติล่าม” (ค่าเฉลี่ย 4.89) ซึ่งมีข้อสังเกตว่า การคำนึงถึงสภาพจิตใจของผู้เรียน ไม่กดดันจนเกินไป มีผลทำให้นักศึกษายอมรับที่จะฟังจุดบกพร่องของตนเองและกระตุ้นให้ปรับปรุงตนเองได้ อันดับสอง คือ “ความพึงพอใจต่อการเชิญล่ามรุ่นพี่มาเล่าประสบการณ์” (ค่าเฉลี่ย 4.80) นักศึกษาส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า พึงพอใจที่ได้รับฟังประสบการณ์ของคนทำงานล่ามจริง ๆ อีกทั้งยังช่วยทำให้นักศึกษาสบายใจและมั่นใจในการสมัครงานล่ามมากขึ้น และถัดมา คือ “ความพึงพอใจต่อการได้ออกมาฝึกปฏิบัติล่ามหน้าชั้นเรียน” (ค่าเฉลี่ย 4.74) ตามลำดับ ซึ่งในด้านนี้นักศึกษาให้ความเห็นในแง่ประโยชน์ของการได้ฝึกฝนเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่เดียวกันก็พบว่า กระบวนการที่ได้รับความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่น ๆ ได้แก่ “ความพึงพอใจต่อขั้นตอนการเขียนรายงานส่งอาจารย์ในแต่ละครั้ง” (ค่าเฉลี่ย 3.68) “ความพึงพอใจต่อขั้นตอนการนั่งฟังและจดโน้ตย่อเพื่อเขียนรายงานส่ง” (ค่าเฉลี่ย 4.16) ซึ่งจากการแสดงความเห็นของนักศึกษาพบว่า ตัวนักศึกษาเองก็ตระหนักว่าเป็นเรื่องที่มีประโยชน์ทั้งสิ้น แต่ไม่ชอบเนื่องจากเป็นภาระงาน นอกจากนี้ นักศึกษายังเสนอให้มีการสอนสอนคำศัพท์พื้นฐานที่ใช้ในโรงงาน ในขณะที่นักศึกษามองเห็นว่า หัวข้อที่เป็นเอกสารประกอบบางส่วนนั้นค่อนข้างยากเกินไปแต่ก็มีประโยชน์

ในด้านประเด็นความเครียดของนักศึกษาจากการวิเคราะห์จากข้อมูลสะท้อนกลับของผู้เรียนในปีการศึกษา 2563 ผู้สอนจึงสังเกตเห็นว่า การบรรยายเกี่ยวกับวิธีการฝึกฝน เทคนิคต่าง ๆ ตลอดจนแบบฝึกหัดและตัวอย่างการปฏิบัติงานจะมีส่วนช่วยให้นักศึกษามั่นใจในการฝึกปฏิบัติมากขึ้นและลดความเครียดในการเรียนได้ หลังจากที่ได้นำมาทดลองปฏิบัติในปีการศึกษา 2564 และให้นักศึกษาทำแบบสอบถามเกี่ยวกับการบรรเทาหรือผ่อนคลายความเครียดในการเรียนให้นักศึกษาพบว่า นักศึกษาคิดว่าคลิปปกรบรรยายสามารถช่วยให้ลดความเครียดหรือความกังวลใจตอนฝึกปฏิบัติล่ามรายบุคคลได้ในระดับมากคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 (S.D.= 0.744) แต่ในขณะที่เดียวกันกลับพบว่า ความเครียดที่นักศึกษาประสบ คือ ปัญหาเกี่ยวกับขั้นตอนการเตรียมอ่านและหาคำศัพท์ในเอกสารประกอบการสอนที่ให้เตรียมตัวล่วงหน้า คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 (S.D.=1.09) (ระดับมาก) โดยให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของความเครียดดังนี้

Table 3 Factors affecting students' stress in the course

S2	อาการลน และเตรียมตัวมาไม่ดีพอครับ So scurrying and I wasn't prepared enough.
S8	เครียดเฉพาะตอนก่อนจะล่ามเพราะจำศัพท์ไม่ได้ แต่การทำลิสต์ศัพท์ช่วยให้เครียดน้อยลงเยอะ แต่โดยรวมไม่ได้เครียดขนาดนั้น คิดว่าเป็นวิชาที่สนุกและทำให้ตื่นตัวอยู่ตลอดเทอมค่ะ I was stressed before I was an interpreter because I couldn't remember the vocabularies. But making a list of terms helps to be a lot less stressful, but overall, it's not that stressful, I think it's a fun subject and keeps you awake throughout the semester.
S9	บางวีคที่ต้องทำรายงานส่งด้วย ก็จะทำให้เตรียมตัวจำศัพท์ได้น้อยลง เลยเครียดว่าจะล่ามได้ไหม Some weeks when I have to submit a report, I'll be less prepared to memorize vocabularies, so I'm stressed about whether or not to be able to interpret.
S10	เครียดตลอดคิดว่าจะทำได้รีเปลา แต่พอถึงจุด ๆ หนึ่งก็ต้องปล่อยมันไป คิดว่าต้องเจอเยอะ ๆ ฝึกบ่อย ๆ I'm always stressed about whether I can do it or not, but at some point, I have to let it go.
S11	บางครั้งเตรียมตัวไม่พร้อม จำศัพท์ได้ไม่หมดทำให้กังวลว่าจะถูกเรียกไหม แล้วจะล่ามได้ไหม Sometimes I don't get ready. I can't remember all the vocabularies, so I'm worried about whether I'll be called or not, and if I can interpret them.
S12	เรื่องคำศัพท์ใหม่ๆยากๆที่เจอครั้งแรก กับความเข้าใจที่ไม่ตรงกันในบางเรื่องทำให้แปลยาก New words that I first encountered and misunderstanding on some subjects make it difficult to translate.

Table 3 Factors affecting students' stress in the course (cont.)

	เครียดเพราะเราเก่งไม่พอกับวิชานี้ค่ะ รู้ตัวว่าไม่เก่งขนาดนั้นแต่ก็ยังลงเลยรู้สึกกดดันแล้วก็เครียดมาก ๆ ๆ ๆ ๆ ค่ะ
S16	I was stressed because I wasn't good enough with this subject. I knew I wasn't that good at it, but I still chose to study. So, I felt very pressured and stressed.
	เกิดจากการที่รู้สึกว่าตัวเองยังมีความสามารถไม่พอค่ะ เพราะส่วนตัวเป็นคนอ่อนฟังกับพูดมาก แล้วก็ต้องใช้เวลากับการเตรียมเรียนวิชานี้เยอะ บางสัปดาห์ก็มีคำศัพท์ที่ต้องหาหรือท่องจำเยอะมาก แต่สุดท้ายพอเจอจริงก็นึกไม่ออกจำไม่ได้ ทำให้สามไม่ได้หรือเกิดเดดแอร์ พอทำไม่ได้ก็จะรู้สึกเฟลกับตัวเองค่ะ สั้นทุกครั้งที่เข้าเรียนเลยคะ บางทีฟังเพื่อนล่ำมกันคล่องๆ ก็ยังรู้สึกกดดันกับตัวเองด้วยว่าทำไมเพื่อนทำได้แต่เราทำไม่ได้ ยิ่งสัปดาห์ไหนมีส่งรายงานกับถึงตาที่จะต้องล่ำม แล้วก็มึนงานจากวิชาอื่นเยอะๆ ด้วยจะยิ่งรู้สึกเครียดเพราะเตรียมตัวไม่ทันค่ะ555
S19	It's because I don't feel like I have enough talent. Because I personally am not very good at listening and talking, and I have to spend a lot of time preparing for this course. Some weeks there are a lot of vocabularies to memorize. But when it's time to actually interpret them, I couldn't remember it. This makes it impossible for me to interpret. When I can't do it, I feel like I failed, trembling every time I go to class. Sometimes listening to my classmate being interpreters feels a lot of pressure on myself as to why they can do it but I can't. Any week I have to submit a report and it's my turn to interpret, and I have a lot of work from other subjects, so I'm feeling stressed because I can't prepare for it.

จากข้อมูลที่ได้รับทำให้สรุปได้ว่า 1. นักศึกษาส่วนใหญ่เครียดเนื่องจากเตรียมตัวไม่พร้อม เนื่องจากต้องอ่านเนื้อหาและหาความหมายของคำศัพท์ที่ไม่รู้ และท่องจำให้ได้ก่อนล่ำม และ 2. นักศึกษาไม่มั่นใจความสามารถของตนเอง และรู้สึกท้อถอยเมื่อทำไม่ได้เมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน

ส่วนข้อเสนอแนะอื่นจากผู้เรียนที่ต้องการให้เพิ่มเติมในรายวิชา ได้แก่ สถานการณ์ในการฝึกที่มีความหลากหลาย ตลอดจนเวลาในการฝึกปฏิบัติล่ำมเพิ่มเติม คำศัพท์ล่ำมที่ใช้ในโรงงาน การฝึกล่ำมนำเสนอ เป็นต้น

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

จากการเก็บข้อมูลในกระบวนการฝึกปฏิบัติในรายวิชาการแปลแบบล่ามภาษาญี่ปุ่นพบว่า ผู้เรียนมีปัญหาเกี่ยวกับการแปลในด้านของโครงสร้างทางภาษาและด้านคำศัพท์ ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นผลจากการใช้ภาษาญี่ปุ่นไม่ถูกต้อง ตลอดจนแปลตรงตัวตามภาษาไทยที่ได้ยิน นอกจากนี้ ยังพบปัญหาในประเด็นการจับใจความเนื้อหา ความรวดเร็ว ความสั้นไหล บรรยายากในการล่ำม และการทวนถามข้อมูลเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ซึ่งมีสาเหตุส่วนใหญ่มาจากการฟังไม่ออก จับประเด็นไม่ได้ ตลอดจนไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ล่ำมและวัฒนธรรมการสื่อสาร สำหรับผลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาต่อกระบวนการเรียนการสอนพบว่า ในภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมากคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 โดยประเด็นที่มีความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ “วิธีที่อาจารย์ชี้ให้เห็นข้อดีและจุดบกพร่อง ตลอดจนปัญหาของนักศึกษาตอนฝึกปฏิบัติล่ำม (Feedback)” (ค่าเฉลี่ย 4.89) ในขณะที่เดียวกันก็พบว่า กระบวนการที่ได้รับความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่น ๆ ได้แก่ “ความพึงพอใจต่อขั้นตอนการเขียนรายงานส่งอาจารย์ในแต่ละครั้ง” (ค่าเฉลี่ย 3.68) “ความพึงพอใจต่อขั้นตอนการนั่งฟังและจดโน้ตย่อเพื่อเขียนรายงานส่ง” (ค่าเฉลี่ย 4.16) ซึ่งจากการแสดงความเห็นของนักศึกษาพบว่า ตัวนักศึกษาเองก็ตระหนักว่าเป็นเรื่องที่มีประโยชน์ทั้งสิ้น แต่ไม่ชอบเนื่องจากเป็นภาระงานอีกทั้ง นักศึกษายังเสนอให้มีการสอนสอนคำศัพท์พื้นฐานที่ใช้ในโรงงาน ในขณะที่นักศึกษาบางคนก็เห็นว่า หัวข้อที่เป็นเอกสารประกอบการสอนนั้นค่อนข้างยากและมีศัพท์ใหม่มากพอแล้ว ทำให้ผู้วิจัยต้องคำนึงถึงหัวข้อการฝึกปฏิบัติที่ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความสนใจร่วมกัน สามารถนำไปใช้ได้จริงและต้องไม่ยากจนเกิดความถดถอยทางการเรียนด้วย สำหรับประเด็นเรื่องความเครียดในขณะที่เรียนล่ำม ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนถดถอยหรือลงทะเบียนเรียนน้อยลงนั้น ผลจากแบบสอบถามพบว่าค่าเฉลี่ยความเครียดของนักศึกษาอยู่ในระดับ 3.52 (S.D.=1.09) โดยสาเหตุของความเครียดนั้น สรุปได้ว่าเป็นเพราะความเครียดจากการเตรียมตัวมาเรียนล่วงหน้าไม่ทัน ไม่มั่นใจความสามารถของตนเอง และรู้สึกท้อถอยเมื่อทำไม่ได้เท่ากับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ผู้วิจัยได้พยายามหาวิธีสอนและฝึกฝนที่สร้างความเครียดและความกดดันให้แก่ผู้เรียนให้น้อยที่สุดจากแบบสอบถามพบว่า นักศึกษาคิดว่าวิธีสอนสามารถช่วยให้ลดความเครียดหรือความกังวลใจตอนฝึกปฏิบัติล่ำมรายบุคคลได้ในระดับมากคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 (S.D.=0.744)

ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความเห็นของผู้เรียน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการลดความเครียด สร้างแรงจูงใจ ตลอดจนแนวทางการปรับปรุงเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ดังนี้

1. การลดภาระงานในด้านการเตรียมตัวล่าม แนะนำให้นักศึกษาเตรียมความพร้อมโดยอ่านและทำรายการคำศัพท์ร่วมกับเพื่อน เช่น ช่วยกันแบ่งคำศัพท์ที่ต้องเตรียมทำรายการและนำมาแลกเปลี่ยนกันเพื่อลดภาระการทำรายการคำศัพท์ สำหรับขั้นตอนการจัดบันทึก และการเขียนรายงาน ผู้สอนอาจกำหนดหัวข้อบางหัวข้อให้นักศึกษาจัดบันทึกและนำมาเขียนรายงาน โดยไม่ต้องจดตลอดทั้งคาบและสรุปเรื่องทั้งหมดเพื่อนำมาเขียน

2. การลดความเครียดในกระบวนการเรียนการสอน เช่น การจับสลากเพื่อสุ่มทำหน้าที่ล่ามในชั้นเรียน นักศึกษาส่วนใหญ่ มองว่า เป็นการฝึกให้เตรียมพร้อมในสถานการณ์ที่ไม่ได้เตรียมตัวไว้ระดับหนึ่ง และเป็นวิธีที่ยุติธรรมในการจัดลำดับการล่าม ซึ่งผู้สอนอาจเปิดโอกาสให้นักศึกษาที่เตรียมตัวไม่พร้อมจริง ๆ ขอเลื่อนลำดับการฝึกปฏิบัติได้ นอกจากนี้ อาจแนะนำแหล่งฝึกปฏิบัติเพิ่มเติมด้วยตนเอง เช่น ใช้อินเทอร์เน็ตที่มีต้นฉบับภาษาญี่ปุ่นให้ เพื่อฝึกฝนด้วยตนเองได้ ด้านการให้ข้อมูลสะท้อนกลับปัญหาของนักศึกษาตอนฝึกปฏิบัติล่าม ผู้สอนควรให้ข้อมูล (feedback) กับผู้เรียนทันทีในกรณีที่เห็นว่าเป็นตัวอย่างที่เป็นข้อควรระวังหรือข้อควรชมเชยในภาพรวมซึ่งไม่ใช่ความผิดพลาดเฉพาะบุคคล หรือให้ทางเลือกแก่ผู้เรียนว่าต้องการได้รับข้อมูลสะท้อนกลับจากผู้สอนหรือไม่ก็ได้

3. จากข้อมูลแบบสอบถามพบว่า นักศึกษาบางคนต้องการฝึกสถานการณ์ที่หลากหลายและศัพท์ที่ใช้ในโรงงาน แต่บางคนก็เห็นว่าเนื้อหาที่เรียนอยู่ปัจจุบันก็เพียงพอแล้ว ผู้สอนอาจหากระบวนการเพิ่มคำศัพท์พื้นฐานในโรงงานหรือคำศัพท์เฉพาะทางธุรกิจในคาบบรรยาย โดยเน้นที่วิธีการเตรียมค้นหาคำศัพท์เฉพาะ วิธีการแปลเมื่อเจอศัพท์ที่ไม่รู้ เป็นต้น หรือใช้แนวทางการบูรณาการกับรายวิชาอื่น เช่น รายวิชาภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ หรือการอภิปรายกลุ่มภาษาญี่ปุ่น เพื่อสร้างสถานการณ์จำลองที่หลากหลายให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติล่าม

4. ผู้วิจัยเห็นว่ากระบวนการเรียนการสอนควรจะเน้นให้ผู้เรียนรู้จักสังเกต ไม่มองข้ามประเด็นที่สำคัญในการสื่อสาร Nishihata (2019) เสนอแนะกระบวนการการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความตระหนักรู้ ข้อควรระวัง จุดผิดพลาด หรือจุดที่ควรเสริมเพิ่มเติมในการล่ามด้วยการฝึกให้ผู้เรียนให้ข้อมูลสะท้อนกลับซึ่งกันและกันในฐานะที่เป็นผู้ฟัง จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงจุดเด่นจุดด้อยของตนเองขึ้นมาได้จากการให้ข้อมูลสะท้อนกลับแก่เพื่อนร่วมชั้นเรียน และสามารถสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้แก่ผู้เรียนได้ ที่ผ่านมากับกระบวนการเรียนการสอนของรายวิชา ก็มีการฝึกให้ผู้เรียนฟังการปฏิบัติล่ามของเพื่อนและประเมินให้กำลังใจเพื่อนที่ปฏิบัติล่าม 1 ครั้ง แต่เนื่องจากเกือบทุกสัปดาห์ ผู้สอนจะเป็นฝ่ายให้ข้อมูลสะท้อนกลับแก่ผู้เรียน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการกระตุ้นทางเดียวที่ไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นด้วยว่าการกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนัก หรือรู้สึกถึงประเด็นสำคัญที่เป็นปัญหาในด้านโครงสร้างทางภาษา คำศัพท์ ความรวดเร็วและสั้นไหล เนื้อหา ตลอดจนบรรยากาศในการล่ามที่ไม่ควรมองข้ามในการปฏิบัติล่าม โดยการฝึกให้เป็นผู้ประเมินหรือให้ข้อมูลสะท้อนกลับ ก็น่าจะเป็นกระบวนการที่สำคัญวิธีหนึ่งที่จะสามารถช่วยพัฒนาความสามารถในการสื่อสารของล่ามที่เป็นที่ต้องการในตลาดแรงงานได้

อนึ่ง ผู้วิจัยเห็นว่าควรวิจัยกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นบัณฑิตที่ทำงานเป็นล่ามและผู้ใช้บัณฑิตชาวญี่ปุ่น เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นที่มีต่อกระบวนการเรียนการสอนรายวิชาการแปลแบบล่ามภาษาญี่ปุ่น จะทำให้ได้ทราบถึงสถานการณ์ที่นำความรู้ไปใช้จริงเมื่อเข้าทำงาน ตลอดจนความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตล่ามภาษาญี่ปุ่น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชาได้อย่างรอบด้านยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการเรียนการสอนวิชาล่ามภาษาญี่ปุ่นตามข้อมูลสะท้อนกลับจากผู้เรียนและผู้ใช้บัณฑิต” สนับสนุนโดยโครงการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น มูลนิธิ Hakuodo ประเทศญี่ปุ่น

References

- Aroonmanakun, W. (2019). *AI and the Future of Linguists*. Retrieved 15 August 2022, from <https://thematter.co/social/ai-and-future-of-liberal-arts/79292>
- Banjongmanee, B. (2006). *Tanglad Su Lam*. [Shortcut to interpreter]. Bangkok: Language and Culture Publishing House. (In Thai)
- Canale, M. & Swain, M. (1980). Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing. *Applied Linguistics*, 1, 1-47.
- Damrongchai, N. (2013). Japanese Speaking Personnel Proficiency Deficiencies: A Case Study of Japanese Education in Thailand. *Journal of Language Teaching and Research*, 4(2), 348-356.
- Inou, K. & Someya, Y. (2005). A New Paradigm for Interpreter Training - From the Viewpoint of Intercultural Communication. *Japan Association for Interpreting Studies*, 5, 73-109. (In Japanese)
- Juntaro, W. & Sontirak, T. (2020). An Analysis of Problems of Japanese Language Use During an Internship Program: A Case Study of Students Majoring in Japanese Language. *JSN Journal*, 10(1), 65-82. (In Thai)
- Komatsu, T. (2005). *Tsuuyaku no Gijutsu*. [Interpreting Skill]. Kenkyusha. (In Japanese)
- Maeno, F., Katsuta, C., & Larpsrisawad, N. (2013). The Survey on Human Resources Searching by the Japanese Companies in Thailand. *Japanese-Language Education Bulletin*, Japan Foundation Bangkok Japan Cultural Center, 10, 67-76. (In Japanese)
- Methapisit, T. & Yamamoto, Y. (2018). Careers for Japanese Majors and Career Readiness: Case Study Topics for First- and Second-year Students. *Jsn Journal Special Edition*, 8(3), 219-233.
- Munintarawong, S. & Methapisit, T. (2015). Japanese Enterprises Manpower Japanese-Speaking Personnel 21st Century Skills. *JSN Journal*, 5(2), 48-69. (In Thai)
- Nagazaka, M. (2010). Teaching Non-Native Japanese Language Teachers How to train Interpreters. *Japan Foundation Japanese-Language Education Bulletin*, 6, 57-72. (In Japanese)
- Nishihata, K. (2019). Pedagogic Materials for Interpreting Courses: A Case Study on the Use of Online Audio-visual Press Conference. *Invitation to Interpreting and Translation Studies*, 21, 103-116. (In Japanese)
- Piyathamrongchai, R. (2018). Thai Interpreters' Roles and Problems in Cultural Differences in the Context of Japanization: A Case Study of Japanese Enterprises in the Industrial Estate of Thailand. *Journal of Language Religion and Culture*, 7(2), 51-90. (In Thai)
- Shinzaki, R. (2005). Learning English through the Application of the English-Japanese Consecutive Interpretation Process. *Journal of Interpretation Studies*, 5, 183- 201. (In Japanese)
- Someya, Y. (1996). Interpreter Training Methods and Application to General Language Learning. *Journal of Interpretation Studies*, 11, 27-44. (In Japanese)
- Someya, Y., Saito, M., Tsuruta, C., Tanaka, M., & Inou, K. (2005). Survey on the Situation of Interpreter Education in Japanese Undergraduate and Graduate School. *Interpretation Research Association*, 5, 285-310. (In Japanese)
- Srinonprasert, N. (2016). Characteristics of Thai Interpreters of Japanese Needed by The Japanese Heads of Manufacturing Industry in Eastern Sea Board. Burapha University, College of Commerce, Major in Business Administration for Executives. (In Thai)
- Sutanalieva, A. (2018). Improvement of Interpretation Classes for Intermediate Learners: Aiming to Develop Summarizing Skills. *Journal of the Japan Language and Culture*, 14, 39-63. (In Japanese)
- Torikai, K. (2013). *Translating and Interpreting*. Minerva Shobo. (In Japanese)

- Torikai, K. (2014). Changes in Interpretation Education in Japan. *Journal of Interpreter Education*, 89-95. (In Japanese)
- Tourism Authority of Thailand -Area Information. (n.d.). Retrieved 20 December 2022, from www.thailandtravel.or.jp/areainfo/
- Yuenyong, W. & Chawengkijwanich, S. (2019). Roles and Duties of Interpreters and Problem Regarding Japanese Interpretation Conducted by Thai Interpreter in the Industrial Factory of Thailand: A Case Study of Differences Between Novice and Professional Interpreter. *Proceeding of The Annual National Conference of Liberal Arts*, Thammasat University, 441-460. (In Thai)